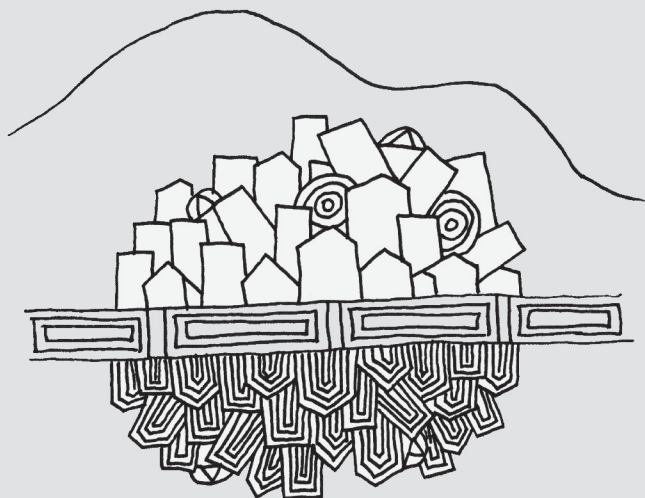

Φθωρομανδοί

Μια πρώτη παρουσίαση
της Ομάδας Δημιουργικής Γραφής
της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Φλώρινας
“ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΙΤΟΣΚΑ”

Συγγραφείς: **ΛΕΣΧΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ**
Ομάδα Δημιουργικής Γραφής
Επιμελητές: **Λιθοξοΐδης Στέλιος**
Κατερίνα Κετσιδου
Σαββίδου Ελένη
Συντονισμός έκδοσης: **Μοστάκη Θεοδώρα**
Προϊσταμένη της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Φλώρινας
«Βασιλικής Πιτόσκα»
Έτος συγγραφής: **2020**
Έτος και τόπος έκδοσης: **Φλώρινα, Νοέμβριος 2020**

Σελιδοποίηση - Επεξεργασία εξωφύλλου - Εκδοτικές συμβουλές

Εκδόσεις Black Rows
Στεφ. Βυζαντίου 40 - 11144 - ΑΘΗΝΑ
τηλ. 2121073159 - 6936747760
email: fgm.gam@gmail.com
fb: Black Rows - instagram: black rowss

Εκτύπωση

CLEVERPRINT
Φοινίκης 3 - 10443 - ΑΘΗΝΑ
τηλ. 2111151967 - email: info@clever-print.gr

Σχέδιο εξωφύλλου: Νανά Βόσδου

ISBN 978-618-82876-7-9

© Copyright 2020 - Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Φλώρινας "ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΙΤΟΣΚΑ"
Αργυροκάστρου 9 - Φλώρινα - 53100
τηλ. 2385 023118 - email: biblflor@otenet.gr

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του χωρίς την έγγραφη συναίνεση των δημιουργών.

Περιεχόμενα

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ		5
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ		7
ΚΑΛΕΜΚΕΡΙΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ	Ανεκπλήρωτος έρωτας	9
	Προσμονή	9
ΠΟΛΥΜΕΝΕΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ	Θυμάσαι;	10
	Ο μπαμπούλας	11
ΚΑΛΕΜΚΕΡΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ	Τελευταία Νύχτα	13
	Μια Κυριακή μες τη νοσταλγία	13
ΣΤΟΓΙΑΝΤΣΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	Πάθη	15
	Φωτιές	18
ΧΑΤΖΗΤΥΠΗ ΦΑΝΗ	Το χθες και το σήμερα	21
	Η πόλη μου με λέξεις	23
ΣΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΣ	Το δέντρο του μαέστρου	26
ΚΕΤΣΙΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	Χρυσασαλίδα	27
ΤΣΩΚΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Το χωριό μου	32
ΛΙΘΟΞΟΪΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	Σπαστά μαρτυριάρικα	36
	Οξύμωρο σχήμα	36
ΠΙΤΟΣΚΑ ΛΙΛΙΑΝ	Κάτω από τη λάμψη του φεγγαριού	37
	Κόλαση σε ημερήσια διάταξη	38
ΒΑΓΔΑΚΛΗ ΣΟΦΙΑ	Βαρύς Φλωρινιώτης	39

ΠΟΙΗΣΗ		43
ΒΟΣΔΟΥ ΑΘΗΝΑ	Amber Alert	45
	Τα φλωρινιώτικα	46
	Μοίρες 60 βόρεια	47
ΡΟΜΠΗ ΠΕΓΚΥ	Γυναίκα σύνορο	49
	Ένα πνιγμένο αχ...	50
	Έλα ξανά	52
	Παιδί κρυμμένο στη ρυτίδα	52
	Σημεία ζωής	53
	Μια σαΐτα γέλιου	55
ΣΤΟΓΙΑΝΤΣΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	Λευκάδι	57
	Φύλλα απάτητα	57
	Πλούσιοι ζηπάνοι	58
ΧΑΤΖΗΤΥΠΗ ΦΑΝΗ	Αιφνιδιασμός	59
	Χαϊκού	59
	Lymeric	60
ΣΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΣ	Εδώ	61
	Οι Κυριακές	62
	Ανήκουμε	62
	Πρωτομαγιά	62
ΣΑΒΒΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ	Αγγελικές σειρήνες	64
	Ενδιάμεσα	64
ΠΙΤΟΣΚΑ ΛΙΛΙΑΝ	Η πόλη μου	66
	Σονέτο για Κώστα Καρυωτάκη	68
	Χαϊκού	68
ΒΑΓΔΑΚΛΗ ΣΟΦΙΑ	Στην πόλη μου	69
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ		71

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η «δημιουργική γραφή» είναι ένας επείσακτος όρος, απότοκο της απόπειρας να αποδοθεί στα ελληνικά ο όρος creative writing. Οι θιασώτες της δημιουργικής γραφής θεωρούν ότι κάθε γραφή είναι δημιουργική, αρκεί να είναι πρωτότυπη και αντισυμβατική. Με άλλα λόγια, να εναντιώνεται στην επίσημη λογοτεχνία. Δεν είναι λίγοι οι συγγραφείς που καταφεύγουν στο εν λόγω αντικείμενο, προκειμένου να «κόψουν δρόμο» στο ταξίδι της γραφής. Συνοπτικά, η δημιουργική γραφή ως μέθοδος δύναται να ενταχθεί στη φιλολογία (ως λογοτεχνική γραφή), στην παιδαγωγική (ως εκπαιδευτική μέθοδος) και στην ψυχολογία (ως θεραπευτική μέθοδος).

Στην Ελλάδα, η δημιουργική γραφή αποκτά επιστημονικό υπόβαθρο από τον Μίμη Σουλιώτη με την ίδρυση του ομώνυμου προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών, στους κόλπους του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με έδρα τη Φλώρινα. Σήμερα, η δημιουργική γραφή απαριθμεί εκατοντάδες φοιτητές και έχει ενταχθεί στο σχολείο σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, ενώ έχουν γίνει και οι πρώτες συζητήσεις για την ίδρυση ενός προπτυχιακού τμήματος δημιουργικής γραφής στην πόλη της Φλώρινας.

Η Ομάδα Δημιουργικής Γραφής της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας ιδρύθηκε το 2019 και απευθύνεται στην καθεμία και στον καθένα που θέλει να μάθει «την τέχνη του να γράφεις και να ξαναγράφεις». Με άλλα λόγια, να κατορθώσει ο κάθε συγγραφέας να καταστεί κριτικός απέναντι στα ίδια του τα κείμενα. Διατηρώντας στα εργαστήρια φιλικό και παιγνιώδες κλίμα, όπως ορίζει η φύση του αντικείμενου, μείναμε δημιουργικοί. Αποκτήσαμε δεκάδες μέλη και υποστηρικτές, οργανώσαμε δράσεις και συμμετείχαμε σε φεστιβάλ και διαγωνισμούς, αποσπώντας μάλιστα τιμητικές διακρίσεις.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί το επιστέγασμα της διετούς λειτουργίας μας. Περιλαμβάνει πεζογραφικό και ποιητικό λόγο με σημείο αναφοράς το αστικό τοπίο της Φλώρινας.

Ο ιδρυτής & επιστημονικός υπεύθυνος της Ομάδας Δ. Γ. της Α. Π. Φ.
Λιθοξοΐδης Στέλιος

Πεζογραφία

ΚΑΛΕΜΚΕΡΙΔΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ

Ανεκπλήρωτος έρωτας

Νύχτα πια· το ρολόι σήμανε δώδεκα και εγώ περπατώ με μόνη συντροφιά τις σκέψεις μου. Ούτε αυτοκίνητα, ούτε μηχανές, ούτε άνθρωποι. Μόνο αυτός· ο απαλός ήχος του νερού, που γαληνεύει την ψυχή μου. Που βοηθά το μυαλό μου να ξεχάσει. Να «σε» ξεχάσει. Το φεγγάρι, ο καλύτερος συνοδοιπόρος. Τα πλακόστρωτα δρομάκια, προσδίδουν κάτι ξεχωριστό στο τοπίο. Καθώς προχωρώ, εστιάζω στα πανέμορφα αρχοντικά. Αυτά που κάποτε θα στέγαζαν τον έρωτά μας. Ανεκπλήρωτες υποσχέσεις... Φτάνω στο γεφυράκι μας. Έτσι το είχες χαρακτηρίσει «μας». Το λουκέτο με το οποίο κλειδώσαμε την αγάπη μας, είναι εκεί. ΕΣΥ όμως πουθενά...!

Προσμονή

Αγαπημένε μου,

Σε λίγες ώρες από τώρα θα είμαι κοντά σου! Ανυπομονώ να περάσουμε ανέμελες στιγμές στα σοκάκια της πόλης. Να προχωράμε χέρι χέρι, στα πλακόστρωτα δρομάκια. Και φυσικά, να απαθανατίσουμε τα αγαπημένα σου αρχοντικά, με τη φωτογραφική σου μηχανή. Αυτό όμως, που περιμένω περισσότερο από όλα, είναι να μου χαρίσεις ένα φιλί, στο αγαπημένο μας γεφυράκι.

Είναι πολλές οι αναμνήσεις που έχω από αυτό τον τόπο, οπότε αν συνεχίσω να γράφω, δεν θα σταματήσω ποτέ. Η ζωή είναι στιγμές. Άλλοτε ευχάριστες, και άλλοτε δυσάρεστες. Και εμείς έχουμε πολλές ακόμη να ζήσουμε σε αυτή τη μαγική πόλη! Αυτά για τώρα. Θα τα πούμε σύντομα...

Η αγαπημένη σου

ΠΟΛΥΜΕΝΕΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ**Θυμάσαι;**

Κυριακή πρωί.

Έφτασες στο μεγάλο πάρκο, πριν χαράξει λες και ήθελες να γλυτώσεις την ουρά, να πάρεις το πρώτο νούμερο και να μεις πρώτος - πρώτος.

Ερημιά.

Κάθισες στο παγκάκι και έβαλες την πλαστική σακούλα δίπλα.

Μύριζε υγρασία.

Τα ζώα σε κοίταξαν παραξενεμένα. Τι θέλει αυτός πρωί - πρωί σκέφτηκαν.

Εσύ σκεφτόσουν εκείνη.

Πως βγαίνατε και κάνατε μεγάλες βόλτες σε αυτό το πάρκο και δεν σας ενδιέφεραν οι άλλοι γύρω σας, που σκαρώνατε πικ-νικ πάνω στο γρασίδι, που χόρταινες με το γέλιο της και ξέχναγες τους θορύβους και τις άγριες φωνές της ζωής.

Σιωπή.

Ο ήλιος βγήκε από το χουζούρι του, τεντώθηκε και φάνηκε σιγά - σιγά πίσω από τα δέντρα.

Σου χάιδεψε ζεστά το πρόσωπο, αλλά δεν κατάφερε να σου πάρει την απουσία της.

Φύσηξες την μύτη σου για να μην κλάψεις.

Τα πουλιά ξεθάρρεψαν στο φως της ημέρας και ήρθαν κοντά σου.

Άνοιξες την σακούλα.

Πέφτανε το ένα πάνω στο άλλο, μια ζωντανή μάζα. Και εσύ έριχνες ψίχουλα μια δεξιά, μια αριστερά και διασκέδαζες όπως χόρευαν στον ρυθμό σου.

Το μυαλό άδειασε.

Η σακούλα άδειασε.

Σηκώθηκες και ανηφόρισες προς την λίμνη με την ξύλινη γέφυρα. Σου θύμιζε λίγο το ποτάμι στο χωριό, την πλατεία, τον φίλο σου τον κολλητό, που ανοίγατε τις καρδιές σας και τα όνειρα μύριζαν άνοιξη και πέταγαν με

λευκά φτερά πάνω και πέρα από τα ψηλά βουνά γύρω σας.

Μια μέρα πέταξε και αυτός.

Το ποτάμι στέρεψε, η πλατεία άδειασε, η γέφυρα γκρεμισμένη ανάμνηση.

Οι πάπιες ήρθαν στην σειρά κάτω από την γέφυρα και σε κάλεσαν με τις φωνές τους στο τώρα.

Δεν τις ξέχασες.

Ο κόσμος γέμιζε το πάρκο και συ άδειάζεις τις τσέπες σου.

Έβγαλες ένα σπασμένο στα δυό, προχθεσινό κουλούρι και τους το έριξες κομμάτι - κομμάτι.

Οι πάπιες τα έκαναν βουτήματα στο νερό και χτύπησαν τα φτερά τους.

Ευχαριστώ, άκουσες εσύ.

Φύσηξες την μύτη στο μαντήλι και σκούπισες τα βρεγμένα μάτια από την σκόνη του χθες.

Έφυγες.

Πήρες τον δρόμο για το σπίτι. Θα πήγαινες πρώτα από το καφενείο.

Παλιά συνήθεια.

Καθόσουν πάντα στο γωνιακό τραπέζι και έπαιζες μια καλή παρτίδα με στοίχημα το κέρασμα.

Έφτασες με μισή καρδιά. Κοίταξες την καρέκλα απέναντι.

Άδεια.

Ο μπαμπούλας

Κοίταξε ολόγυρα.

Σιγουρεύτηκε ότι δεν τον έβλεπε κανείς. Δυσκολεύτηκε από το βάρος. Κατάφερε και έσπρωξε το πτώμα στα βράχια. Έσκυψε, δεν είδε τίποτα. Το κατάπие η θάλασσα.

Σκούπισε τα ματωμένα χέρια, με χώμα και χόρτα. Στέγνωσε με το μανίκι τον ιδρώτα που έσταζε.

Κάθισε. Πήρε βαθιά ανάσα. Δεν μπορούσε να πιστέψει τι έκανε. Όταν πήγαινε να τον βρει δεν είχε σκεφτεί τίποτα.

Το θύμα είχε γελάσει μαζί του. Τον χλεύαζε.

- Ήρθε ο μπαμπούλας!

Ξύπνα ζώο, σε ποια εποχή νομίζεις πως ζούμε;

Τι με κοιτάς σαν βλαμμένος;

Η αδελφή σου! Και ποια είναι η αδελφή σου; Καμιά πόρνη;

Εκεί τον έσπρωξε. Η μυτερή πέτρα έκανε μόνη της την δουλειά.

Το πρωί, όταν γύρισε απ'την δουλειά - νυχτοφύλακας, τυχερός που την βρήκε πρώτος, άλλοι δέκα περίμεναν να αρπάξουν την ευκαιρία - βρήκε την μικρή του αδελφή να κλαίει στο σαλόνι, με τα χείλια στο αίμα και το μάτι κατάμαυρο. Προσπαθούσε να κρύψει τα σκισμένα της ρούχα και την κουρελιασμένη γυναικεία αξιοπρέπεια.

Ποτέ δεν το έπαιξε κηδεμόνας, αλλά πάντα την αγαπούσε.

Την πήρε αγκαλιά, της χάιδεψε τα μαλλιά.

Ποιος το έκανε;

Η φωνή της πνιγμένη στο κλάμα!

Επέμενε.

- Χθες στο πάρτι, είχα πει. ...Όλοι είχαν πει ...ο φίλος του Θανάση, δεν θυμάμαι καλά.

Μπήκε στην καφετέρια. Οργισμένος.

- Ποιος πείραξε την αδελφή μου;

Αυτός που γέλασε περισσότερο, με αυτόν βγήκε να λογαριαστεί. Σε όποιον βρήκε μπροστά του - το μυαλό του θολό για να ξέρει - σε αυτόν ξέσπασε.

ΚΑΛΕΜΚΕΡΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Τελευταία Νύχτα

Τελευταία νύχτα· τελευταία νύχτα στην πόλη που έζησα, στην πόλη που ονειρεύτηκα, στην πόλη που ερωτεύτηκα. Γρήγορα πέρασε ο καιρός! Σαν χθες το θυμάμαι όταν πρωτοήρθα, όταν βρέθηκα να αναζητώ το σπίτι εκείνο που θα στέγαζε τους φόβους και τα όνειρα μου. Εδώ άρχισαν όλα· νέες καταστάσεις, νέες απαιτήσεις και μια ελευθερία σχεδόν τρομακτική. Περπατώντας πλάι στο ποτάμι γνώρισα καλύτερα τον εαυτό μου, συνάντησα ανθρώπους που θα με συντροφεύουν μια ζωή, έκλαψα, χάρηκα, απογοητεύτηκα. Η πόλη αυτή έγινε το δεύτερο σπίτι μου· μου φανέρωσε τα μυστικά της, μου αποκάλυψε την ιστορία της, μου κοινώνησε τη μαγεία που τόσο καλά κρύβει.

Τελευταία νύχτα. Για ύστερη φορά κοιτάζω γύρω μου. Όλη μου η ζωή κλεισμένη σε πέντε κούτες ασφυκτικά γεμάτες, Βιβλία, σημειώσεις και πολλές φωτογραφίες. Αυτά είναι που θα μείνουν όταν όλα τα υπόλοιπα περάσουν στο στάδιο της λήθης· αυτά θα με συντροφεύουν μέχρι τέλους. Μια νέα μέρα ξημερώνει. Ίσως ξεπακετάρω, ίσως όχι. Ίσως ένας νέος κύκλος ξεκινήσει, ίσως όμως και όχι. Το μόνο βέβαιο είναι πως το μέλλον προδιαγράφεται ευοίωνα.

Μια Κυριακή μες τη νοσταλγία

Κυριακή σήμερα. Ξύπνησα με περίεργη διάθεση. Μελαγχολία, χαμένα όνειρα και εικόνες από τα παλιά. Έκανα μια κούπα καφέ και βγήκα στο μπαλκόνι. Δεν είχε χαράξει· στον ουρανό φώτιζαν ακόμα διάσπαρτα μερικά αστέρια. Βολεύτηκα στην αγαπημένη μου αιώρα. Γύρω μου σιωπή· ήμουν μονάχα εγώ και το χάος μέσα μου. Η σκέψη μου πλανήθηκε σε διάφορα μέρη, μα κατέληξε εκεί, στην πόλη που με σημάδεψε. Πολλά τα μυστικά, πολλή η μαγεία, πολλοί οι άνθρωποι της· κοινωνοί μιας κληρονομιάς αιώνων. Νέες γνωριμίες, δυνατές φιλίες, απραγματοποίητοι έρωτες. Ξάγρυπνες νύχτες στο ποτάμι και περιπλανήσεις στα λιθόστρωτα δρομάκια. Όλα ξεκινούσαν και

τελείωναν στο ίδιο σημείο· στη γέφυρα με τα κλειδωμένα λουκέτα. Εκεί που κάποτε κλειδώσαμε και εμείς την αγάπη μας.

Έτσι με βρήκε το πρώτο φως της μέρας. Στην αιώρα μου, με μια κούπα καφέ, να νοσταλγώ αυτά που έζησα. Κυριακή σήμερα, Κυριακή και όταν είπα εις το επανιδείν. Γιατί αυτό είναι το ζητούμενο, να λες εις το επανιδείν· το αντίο είναι οριστικό.

Πάθη

Τ'ανοιχτοπράσινα λιβάδια σκουραίνουν. Ο ήλιος ετοιμάζεται για μια βουτιά πίσω από το Βίτσι. Βλέπω το κύμα του σκοταδιού που καταπίνει τα καλαμπόκια και τα σιτάρια. Περίεργο. Πού είναι οι πιπεριές; Όπου και να κοιτάξω, δεν βλέπω σπαρμένες πιπεριές. Ο τόπος έχει ολόκληρη ποικιλία πιπεριών στ' όνομά του. Πώς γίνεται να μην μεγαλώνουν οι Φλωρινιώτες πιπεριές Φλωρίνης; Απαξιούν, αλλά θα έρθει η μέρα που θα φύγουμε σαν ψέμα. Εμείς και οι πιπεριές.

Μόνο ένας αγάπησε αυτόν τον τόπο και τους ανθρώπους του. Ένας ξένος που ήρθε από μακριά. Ήρθε για να μείνει και να μας κάνει ανθρώπους. Είχε πάρει τα μέτρα του, αν αποτύγγαινε. Σήκωσε αυτόν τον σταυρό τριάντα μέτρων, ώστε η κοιλάδα να γίνει ένα μεγάλο φέρετρο και να μας θάψει όλους εδώ μέσα. Ωραία είναι εδώ πάνω. Φαίνονται τα πάντα. Τα μικρά σπίτια και καμιά ντουζίνα πολυκατοικίες ξεπετάγονται εδώ και εκεί σαν μονόφθαλμοι βασιλιάδες.

Ένα δροσερό αεράκι σκαρφαλώνει στην ραχοκοκκαλιά μου. Ανατριχιάζω εδώ στην μοναξιά της κορυφής. Η θερμοκρασία πέφτει. Καημένος σταυρός. Μόνιμα εδώ ψηλά. Βλέπει κύριους και κυρίες να τον κοιτάνε και να σταυροκοπιούνται πριν πάνε στις δουλειές τους. Οι κυρίες στο μπαλκόνι τινάζουν τα χαλιά, πάνω από τις μπουγάδες των κάτω ορόφων. Οι άντρες παίρνουν το αυτοκίνητο και πάνε για τα ψώνια του νοικοκυριού. Παρκάρουν ακριβώς μπροστά από τα μαγαζιά. Αν δεν έχει χώρο, απλώς ανάβουν αλάρμ και κοκκαλώνουν στην μέση του δρόμου μέχρι να τελειώσουν τα ψώνια τους. Εκεί, στ' αριστερά, μια γιαγιά σφουγγάριζε. Πετάει τα βρωμόνερά της από το μπαλκόνι, χωρίς να δει κάτω τον παππού που μόλις πάρκαρε μπροστά από την ράμπα διάβασης α.μ.ε.α. Τα βλέπουμε όλα αυτά τώρα. Φαντάσου πόσα σπίτια θα έκλειναν, αν ο σταυρός είχε στόμα να μιλήσει.

- Σκάσε ρε! Μου χαλάς την φάση.

Ένα καμτσίκι χτύπησε την πλάτη μου και διέκοψε τον λογισμό μου. Μετά, ήρθε εκείνη μπροστά μου. Μελαχρινή, με μαύρο δερμάτινο παντελόνι και αμάνικο γιλέκο. Στα πόδια είχε καφέ ορειβατικά άρβυλα για να σπάει την μαυρίλα. Έφερε το φραγγέλιο κοντά μου και με τις ουρές του χάιδευε τις φρέσκιες κόκκινες χαρακιές στους ώμους και το στήθος που φαίνονταν πίσω από την σκισμένη πόλο μπλούζα μου. Το καμτσίκι στο αριστερό της χέρι ακούμπησε το χείλος μου. Μπορούσα να γευτώ το αίμα μου στην άκρη του. Σήκωσε το πρόσωπό μου και συνάντησα τα μάτια της. Έβλεπα τον εαυτό μου, ένα όμορφο αγόρι δεμένο στην βάση του σταυρού, μέσα στα ζαφειρένια μάτια της.

- Περνιέσαι για ωραίος, ε;

Εμφανίσιμος θα έλεγα, αλλά ποιος ο λόγος να ταπεινολογώ; Είμαι απλώς ένα πολύ ωραίο αγόρι. Κλατς έκανε το φραγκέλιο, μόλις έφτασε τον αριστερό μου ώμο.

- Είπα εγώ ότι μπορείς να μιλήσεις, είπε και μειδίασε βλέποντας τα νέα παράσημα στο δέρμα μου, πονάς γλυκούλι μου;

Έσφιξα τα δόντια. Στα μάτια μου μαζεύονταν δάκρυα. Στο στόμα μου μαζεύτηκαν σάλια και τα εκτόξευσα στ' άρβυλα.

- Τι έκανες ρε στις μπότες μου, είπε και μου κλότσησε το στομάχι. Ωχ! Πάει η φασολάδα. Τσούσκα είναι αυτή; Δεν πειράζει. Βγάλτα όλα να ηρεμίσεις και η Ζωή δεν θα σ' αφήσει έτσι.

Χάθηκε από το πεδίο μου. Μετρώντας τα χοροπηδηχτά βήματα της που απομακρύνονταν, κατάλαβα ότι πήγε στο κιόσκι που βρίσκονταν πίσω και αριστερά μου. Τραγούδαγε.

- Έλα μου πάθος μου και τρέλα μου. Να σου δώσω δυό φιλάκια, μουάμουά, στα χειλάκια.

Ανακάθησα και ακούμπησα την πλάτη και το κεφάλι μου στον σταυρό. Κοίταξα πάνω και έψαχνα τον ουρανό. Ήταν ροδοκόκκινος, σαν να είχε αραιώσει σταγόνες από το αίμα μου, μέσα του. Άκουσα το τραγούδι της να πλησιάζει και ξαναγύρισα το βλέμμα μου κάτω στην ζωή της πόλης. Κάποιος

σταμάτησε μπροστά από μια ψαραγορά και έκλεισε την μια λωρίδα της Μεγάλου Αλεξάνδρου. Την πήγαινε, όχι την έλα. Μπορώ σχεδόν να ακούσω τις κόρνες και το βρίσιμο. Την θέα μου έκοψε αυτή.

- 'Ήσουν καλό παιδί, όσο έλειπα; Δεν πειράζει. Μ' αυτό θα στρώσεις.

'Επιασε το σαγόνι μου με το αριστερό της χέρι και τα λευκά της νύχια μπήγονταν στα μάγουλά μου. Κρατώντας το στόμα μου ανοιχτό, με τάισε μια γενναία κουταλιά της σούπας μέλι και μπούκοβο. Αλλά, χωρίς το μέλι. Η γλώσσα μου σπαρταρούσε σαν φίδι που ξεψυχά. Η φωτιά εξαπλώνονταν στον λαιμό μου και έκαιγε τις αμυγδαλές. Το στέρνο μου ήταν έτοιμο ν'ανοίξει στα δύο. Το μπούκοβο ήταν σίγουρα φλωρινιώτικο, το δυνατό. Όχι, από τ'άλλα τα γλυκά των νότιων. Αν μου έδινε δεύτερη κουταλιά, θα καίγονταν σίγουρα και οι αμαρτίες μου.

- Ήταν λίγο δυνατό, ε; Αλλά χρειάζεται. Για να ξυπνήσεις λίγο. Έλα, πιες λίγο νερό.

Ακούμπησε ένα διάφανο μπουκάλι στα χείλη μου. Άδειασε σχεδόν το μισό, πριν καταλάβω ότι ήταν τσίπουρο.

- Ωπ, μην κάνεις νάζια. Πιες το όλο.

Το οινόπνευμα έκαψε όλα τα εγκαύματα στον οισοφάγο μου. Πνιγόμενα. Άρχισα να τραντάζομαι. Προσπάθησα να διεκδικήσω πάλι την ανάσα μου, αλλά έχασα την ισορροπία μου και έπεσα με την μούρη στο τσιμέντο. Η άκρη της μύτης μου σκίστηκε.

- Δεν σ'άρεσε; Με στεναχωρείς.

Σηκώθηκε και άρχισε ν'απομακρύνεται με σκυμένο κεφάλι. Στο δεύτερο βήμα σταμάτησε. Με μια περιστροφή μου έδωσε μια αριστερή κλοτσιά στο δεξί πλευρό μου. Μ'έπιασε από τα μαλλιά, σήκωσε το κεφάλι μου και έφερε το πρόσωπό της κοντά. Έγλειψε το αίμα από την μύτη μου.

- Γλυκανάλατο. Έχει ακόμη φλωριά μέσα του και του λείπει υποταγή. Τόσος κόπος για το τίποτα.

Άφησε το κεφάλι μου να πέσει και έφυγε φουριόζα για το κιόσκι. Έμεινα κάτω και έβλεπα τα μυρμύγκια που μαζεύονταν γύρω από το μπούκοβο που

είχε πέσει κάτω. Έκοβαν βόλτες γύρω γύρω. Μην είστε χαζά, αφήστε το. Δεν καταλάβαιναν. Το πήραν πίσω στην φωλιά τους. Βλαμμένα. Φαπ ήταν ο ήχος από το καμτσικι που έπεσε στην εκτεθειμένη μέση μου.

- Τι χαζεύεις; Σήκω ρε ντροπή άντρα.

Φαπ και χλατσ. Καμτσίκι και φραγκέλιο. Εναλλάξ. Χτυπούσε σαν να ξεσκονίζει χαλί. Σαν φτερά από μαξιλάρι, άρχισαν να φεύγουν γράμματα και συλλαβές από τα χείλη μου. Σο, κο, σα, κα, στο τέλος σχημάτισαν την λέξη. Σοκολάτα.

- Τι;

Ψέλλισα σοκολάτα.

- Τι σοκολάτα ρε ζώνον; Σο σάκας είναι η φράση.

Επανάλαβα την φράση. Η Αφέντρα σταμάτησε ακαριαία.

- Επιτέλους. Είχα αρχίσει να πλήττω, είπε κοιτάζοντας το ρολόι της, πρέπει να βιαστούμε. Πιάνω δουλειά σε λίγο. Άντε.

Έκανα να σηκωθώ, αλλά έκατσε στην πλάτη μου.

Φωτιές

Σκοτάδι. Γύρω μου σκοτάδι. Πνίγομαι. Πέφτουν νιφάδες και λιώνουν στο πρόσωπό μου. Αυτό το μαρτύριο δεν φαίνεται να τελειώνει. Κοίταξα ψηλά και αριστερά. Οι δείκτες μαρτυρούσαν έντεκα παρά τέταρτο. Το ρολόι, απόψε, είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος όγκος στην πλατεία. Ο πρώτος είναι ένας πύργος από κορμούς και τσακνιά. Ήταν για κάψιμο. Είχε ήδη μαζευτεί η μισή Φλώρινα να δει το θέαμα. Λες και πρώτη φορά βλέπει τις φωτιές. Το ίδιο συμβαίνει κάθε βράδυ της προπαραμονής των Χριστουγέννων. Για να ζεστανούμε τον χριστούλη; Να τιμήσουμε το χειμερινό ηλιοστάσιο, όπως έκαναν οι πρόγονοί μας τον καιρό εκείνο; Μήπως για να φάμε φασολάδα; Κανείς δεν ξέρει τον λόγο. Πάντως, εμείς ερχόμαστε για το τζέρτζελο.

Ψίθυροι. Μουρμουρητά. Οι φλωρινιώτες κουράστηκαν να περιμένουν. «Άντε! Έχουμε κι άλλες φωτιές να δούμε». Έτσι κάθε χρόνο. Ένα σεργιάνι στην Φλώρινα. Ανα δυο τρεις γειτονιές και μια φωτιά. Η μεγαλύτερη, βέβαια,

είναι η φωτιά στην πλατεία ηρώων. Εμείς τις γυρνάμε όλες. Οι μεγάλοι δεν αντέχουν τα μείον που πιάνει η Φλώρινα. Πηγαίνουν σε κανά δυο και, μετά, στο σπίτι από τις δύο. Αναπουμπούλα. Αφρίζει η λαοθάλασσα, λίγο πριν την ανατολή.

Πορτοκαλί φως. Στεφανωμένο με καπνούς. Επιτέλους, την άναψαν. Ο ξύλινος πύργος χάνεται σαν κοριτσιίστικη γάμπα μέσα σε ροδοκόκκινο κολλάν. Μάλλον αντρική γάμπα, οι κορμοί φαίνονται κάπως τραχιοί. Φλωρινιώτες και τουρίστες πλησιάζουν την φωτιά, σαν τους πρώτους ανθρώπους. Κοντοζυγώνω και εγώ. Έρχεται το κύμα θερμότητας και βουλιάζω. Το πρόσωπό μου καίγεται. Νοιώθω τα μάτια μου να σταφιδιάζουν. Τα δάκρυά μου εξαϊλώθηκαν, την ώρα που το κτίσμα τυλίγονταν στις φλόγες. Κοιτούσα αποχαυνωμένος σαν να τις έγνοιές μου να καίγονται.

Η φλόγα αρχίζει να χάνει την θερμότητά της. Το ίδιο και οι θεατές. Η λαοθάλασσα στην πλατεία ξεχύνεται σε πέντε σημεία του ορίζοντα. Ακολούθησα το ρέμα που περπατούσε πλάι στον σακουλέβα και κατέβαινε στο κέντρο. Μια σύντομη στάση στον ήλιο, το μπακάλικο της γειτονιάς που διανυκτερεύει, για κανασνάκ. Μετά στα δικαστήρια, να χορέψουμε ένα πουτσένο πλάι στην φωτιά. Τρεις στροφές και φύγαμε να δούμε τον Αριστοτέλη. Εκεί είναι μια μικρή φωτίτσα για οικογενειακές καταστάσεις. Πέρασε η ώρα, μας κόλλησε το στομάχι στην πλάτη. Κατεβήκαμε στα δημοτικά σχολεία και από εκεί στην κεντρική πλατεία που μοίραζαν φασολάδα. Τζίφος. Δεν έμεινε ούτε καρότο.

Τα στομάχια μας γκρίνιαξαν από μία φορά. Μας υπενθύμισαν ότι πέρασε μια ώρα από τα μεσάνυχτα. Κατεβήκαμε στην μπουάτ δίπλα από τον σιδηροδρομικό. Αναβήκαμε στο παλιό γήπεδο. Πήγαμε στην νομαρχία. Επιστρέψαμε στον πεζόδρομο. Κυνηγούσαμε την μυρωδιά του ψημένου πίσω την μυρωδιά του καμένου. Όλα γεμάτα. Ούτε ένα επιπλάδικο δεν έχει τραπέζι να μας στριμώξει. Έστω και δίπλα στην τουαλέτα. Χωράμε, πέντε νοματίοι είμαστε. Βγήκαμε στον σακουλέβα και πήραμε τον δρόμο για την πλατεία ηρώων. Το βλέμμα άδειο, σαν των εβραίων στην έρημο. Σερνόμασταν και ήμασταν έτοιμοι να εγκαταλείψουμε. Τότε, έλαμψε το άστρο της Βηθλεέμ.

Ένα μικρό φως μας καλούσε. Ήταν ένα μεζεδοπωλείο από τα καλά που, όμως, ξεγλιστρά από την μνήμη σου, όταν το αναζητήσεις. Πήγαμε με τα χέρια απλωμένα, εκλιπαρώντας για να κάτσουμε. Είχε μόνο ένα τραπέζι με τέσσερις καρέκλες. Τις στριμώξαμε και έκατσα στην άκρη με τον μισό μου οπίσθιο να εξέχει. Δεν πειράζει, θα δυναμώσει το άλλο μισό. Με οδηγό το στομάχι που κόλλησε στην πλάτη, παραγγείλαμε λουκάνικα, κεφτεδάκια, τζατζίκι, τυροκαφτερή, ότι είχε ο κατάλογος επί δύο και ρετσίνα με κόλα. Τρώγαμε και γελούσαμε. Μεγάλωναν οι κοιλιές μας και έχανα έδαφος από την μισή καρέκλα που διεκδικούσα. Δεν ήταν, όμως, η τελευταία μάχη που έδινα για απόψε.

Μια φωτιά. Χύνεται μέσα μου. Καίει τα στήθια μου. Απλώνεται ανεξέλεγκτα. Παγιδευμένος στη θέση μου. Δεν μπορώ να αρθρώσω λέξη. Αυτή με κοιτάζει και παίζει με τα καρυδιά μαλλιά της. Βλέπει τα βάθη μου να καίγονται, μα δεν με ευλογεί με το έλεός της. Πρέπει εγώ να το διεκδικήσω. Στα βλέφαρά μου, η συμμορία των δακρύων με εμψυχώνει. Σφραγίζει την απόφασή μου. Τρέχω σαν πυρκαγιά στα πόδια της και της λέω:

- Κοπελιά μου δίνεις λίγο νερό; Με έκαψε η τσούσκα.

Έτσι, με τη δροσιά του νερού, γνώρισα και την αφέντρα της ζωής μου.

ΧΑΤΖΗΤΥΠΗ ΦΑΝΗ

Το χθες και το σήμερα

- Κοπεγχάγη γωνία με πολύ σιρόπι, κύριε Θωμά.
- Αμάν βρε Δήμητρα, δεν παίζεσαι. Γιατί τους βάζεις πάντα δύσκολα;
- Α, όλα κι όλα! Το τρώω που το τρώω, θέλω να το ευχαριστιέμαι.
- Καλοφαγάδες σαν τη Δήμητρα, χαιρόμαστε να σε βρίζουμε. Εσύ, το ίδιο;

Κρεμ - ρουαγιάλ;

- Ναι, φυσικά.

Τα γέλια, τα πειράγματα και τα σχόλια επί παντός επιστητού, πήγαιναν σύννεφο.

- Α, έχει κι ωραία ταινία το Σάββατο στο 'Ολύμπιον': «Ατέλειωτη αγάπη» με την ΜπρουκςΣήλντς. Ξέρεις, αυτήν την κουκλίτσα που είναι ανερχόμενο αστέρι.

- Θα πάμε;
- Ασφαλώς.

- Ναι, αλλά δε θα αργήσεις, στις 8.30. Να το δούμε απ' την αρχή. Όχι, όπως κάνουμε συνήθως, που μπαίνουμε στη μέση, βλέπουμε το τέλος, μετά την αρχή και λέμε: εδώ ήρθαμε.

- Χα, χα!!! Αλήθεια, πόσο αστειό; Ξέρουμε το τέλος και παρακολουθούμε την αρχή μετά. Παγκόσμια φλωρινιώτικη πρωτοτυπία!!!

- Πάμε να κάνουμε και καμιά βόλτα.
- Έχει -10 έξω.
- Άντε καλέ, που καταλαβαίνουμε εμείς από κρύο...
- Γεια σας, κύριε Θωμάκη.
- Γεια σας, κορίτσια.
- Δήμητρα, έχει ψοφόκρυο και δεν κυκλοφορεί κανένας. Μόνο εμείς!

- Μα, αφού σου είπα, θέλω να πετύχουμε τον Γιώργο. Μπορεί να είναι στη 'Βιολέττα' και να τον πετύχουμε βγαίνοντας. Μου 'χε πει ότι πηγαίνει εκεί για προφιτερόλ.

- Και με το κρύο, τι θα κάνουμε;
- Κοίτα! Χαλάρωσε και δε θα το νιώθεις. Θα λες μέσα σου, δεν κρυώνω!
- Άντε να δούμε. Θα πετύχει;
- Μας δουλεύεις; Πάμε να φύγουμε. Κι ο Γιώργος έχει μυαλό. Σιγά μην έβγαινε σήμερα με τέτοια παγωνιά! Δεν είναι όλοι σαν εμάς, τις ατρόμητες!!!
- Αύριο, τι κάνουμε;
- Εκκλησία και μετά πλατεία. Α, πρέπει να πάρω κι εφημερίδα για τον μπαμπά μου απ'τον κύριο Βαγουρδή και να του την πάω.
- Ασφαλώς, θα βγω. Θα διαβάσω το απόγευμα. Λες να χιονίσει;
- Έτσι είπαν. Λοιπόν κακομοίρα μου, το ραδιόφωνο συνεχώς ανοιχτό.
- Και αν δεν βγάλουν νωρίς την ανακοίνωση;
- Αλήθεια, θυμάσαι πέρσι; Φτάσαμε έξω απ'το ραδιοφωνικό σταθμό, όταν μας φώναξε η κυρία Μαίρη: κορίτσια, γυρίστε πίσω, κλείσανε τα σχολεία.
- Γι'αυτό ζω, ειλικρινά. Όλη μέρα θα παίζουμε χιονοπόλεμο και τσουλήθρα στην κατηφόρα, εννοείται...

Παγωνιά και σήμερα, αλλά θα βγω, δεν αντέχω άλλο μέσα. Θέλω ένα γλυκό σπιτικό, φλωρινιώτικο! Ψάχνω απεγνωσμένα... Καλά, ένα ζαχαροπλαστείο αξιοπρεπές δεν υπάρχει σ'αυτήν την πόλη, να κάτσεις να φας ένα γλυκό της προκοπής; Όρθιοι στα χέρια τα τρώνε; Πού είσαι κ. Θωμάκη; Το ζαχαροπλαστείο έγινε καφετέρια - μπαρ. Ούτε να μπεις μπορείς. Είναι σαν άβατο για τους μεγάλους. Μόνο το «Απαγορεύεται δί' ενηλικούς», δεν έχουν αναρτήσει. Σκοτάδι και μουσική στη διαπασών.

- Πού είσαι, ρε Δήμητρα; Εξαφανισμένη απ'τα 18 μας, μόνιμη κάτοικος Θεσ/νίκης. Και την Κοπεγχάγη γωνία με πολύ σιρόπι, την ξέχασες;

Δίπλα, τι έγινε ο κινηματογράφος; Σούπερ μάρκετ. Ουάου!!! Τεράστιος ναός της κατανάλωσης! Πάνε οι ταινίες, πάνε τα ακατάλληλα δι' ανηλικούς. Και τα μπαλάκια βεβαίως που ήταν η σταθερή αλλά απαγορευμένη διασκέδαση για τους εφήβους. Θα το πω στη μαμά, αν σε δω εκεί, έλεγα στον αδερφό μου. Μόνο το κρύο, ίδιο. Μπα..., μαλάκωσε κι αυτό.

Πάει και το βιβλιοπωλείο - πρακτορείο εφημερίδων. Ποιες εφημερίδες

σήμερα; Γκουγκλάρεις κι ενημερώνεσαι για τα πάντα. Α, ρε μπαμπά, πόσες γκρίνιες θα 'χαμε γλυτώσει για την αναθεματισμένη εφημερίδα, που δεν την έφερα στην ώρα της;

Η πόλη μου με λέξεις

Χειμώνας βαρύς και μακρύς, δριμύ ψύχος, ατελείωτες νύχτες, πόλη κρυμμένη στο σινιάκι, τοπίο παραμυθένιο, θρύλοι ανάμεσα σε ιστορίες, έντονες σκιές του παρελθόντος, σπίτια νεοκλασικά ωχρά και λουλακι μια αρχοντικής εποχής, καφωδεΐα και μικρά σαντάν της εποχής του μεσοπολέμου. Βαρόσι - Ακρόπολη, αστική παράδοση και μεγαλοπρέπεια, καβάκια, ποτάμι ρηχό, με γέφυρες που κουνιούνται αλλά δεν πέφτουν, ζωγραφισμένο και θυμωμένο συχνά. «Πάπιες, χήνες επιφανειακοί σωλήνες» γιατί χαϊκού έκανε και ο δικός μας Φλωέλ.

Κόκκινες στέγες με καμινάδες που καπνίζουν ορατές από ψηλά σαν κουτάκια σε παιχνιδούπολη θαμμένα στο πράσινο, που κυκλώνει. Λόφος σεμνός, πράσινος, ορατός από μακριά μπαίνοντας στην πόλη. Δρύες, οξυές και πεύκα γιομάτος, Ιτς, Μπουνάρ κι Ερημιούλα, Ξενία και ΦΟΟΦ, κόσμημα της πόλης με σταυρό στην κορυφή προστατεύει και προσεύχεται.

Αρκουδότοπος! Κρύο σφοδρό έως -20. Λευκό τοπίο, παραδεισένιο! Πάγος στους δρόμους, σταλακτίτες στις στέγες. Αυτοκίνητα άφαντα απ' το χιόνι. Σχολεία κλειστά, τσουλήθρα στις κατηφόρες. Αρκουδοχαράδρα! Η αρκούδα στον κύκλο της εισόδου το δηλώνει ευθαρσώς. Ωστόσο παίζει βιολοντσέλο!

Αγ. Παντελεήμονας, πολιούχος της πόλης, πέτρινη στιβαρή παρουσία δίπλα στο ποτάμι. Αγ. Γεώργιος και Αγ. Νικόλαος στις παρυφές της, την οριοθετούν!

Γεωργική σχολή, μπουάτ με πισίνα και ζωολογικός κήπος! Μπουάτ σιδηροδρομικού σταθμού και αξέχαστες παιδικές αναμνήσεις. Το σφύριγμα του τραίνου με την προσμονή του σουβλακιού στον Άγρα! Πόλη ζωγράφων και καλλιτεχνών, βιολί Βαβουλικά, ακορντεόν του Τάβη, οι στίχοι του Σουλιώτη, η επιγραφή του Κούλη, ο χρωστήρας του Μπέσσα, η σπάτουλα του Ταμουτσέλη. Τοπική υπερηφάνεια για τους επιφανείς Λούστα - Καλαμάρα

- Δογούλη. «Αριστοτέλης», «Διεθνές», Οικονομικό Γυμνάσιο, Οικοκυρική Σχολή. Αγάπη και Αυγουστίνος Καντιώτης, ήθη, έθιμα, χοροί και Ορθοδοξία. Νέος δρόμος, Αρρένων-Θηλέων, διαχρονικά εφηβικά φλερτ εκατέρωθεν του τείχους, γήπεδο και γυμναστικές επιδείξεις. Παζάρι Τετάρτης! Φωνές, χρώματα και αρώματα. Τσούσκες και λάχανα, μήλα και πατάτες.

Άρωμα πιπεριάς ψημένης το Φθινόπωρο, κεμπάπια και σπλήνα της χήρας για τους παλιότερους, κουτούκια με τσίπουρα για όλους. Χοιρινό με λάχανο, γίγαντες Πρεσπών, φασόλια ταβά με μπόλικο μπουκόβο και κόκκινο κρασί, πρασόπιτα και μακάλο! Φωτιές τα Χριστούγεννα, τσίκνα και μυρωδιά καμένου! «Νύχτα σπαρμένη θαύματα, νύχτα σπαρμένη μάγια». Ίσως εμάς περιέγραφε ο Σολωμός. Παρελάσεις και οικογενειακές εκδρομές στο βουνό! Πρωινό ποντς για το κρύο, βεγγέρες κι επισκέψεις, χορός μπουνταλάδων και χάσκα τις Απόκριες, χάλκινα και μουσική Βαλκάνη! Πλατεία Ομονοίας, βόλτα και νυφοπάζαρο, το πάρκο με τα περιστέρια, κανόνια και φωτογράφοι! Συνάντηση επιταφίων το Πάσχα με κατάνυξη και μυσταγωγία. Τα κέρια καλαθάκια του Τσούκα και τα καινούρια ρούχα και παπούτσια βρέξει - χιονίσει. Το καλοκαίρι όμως μια δεύτερη Φλώρινα προβάλλει. Αυτή των αποδήμων. Γέλια, φωνές και αγκαλιές σε ένα σμίξιμο ζεστό, ανθρώπινο αλλά γνήσια φλωρινιώτικο! Σιροπιαστά γλυκά κουταλιού του Βεΐκου και κρέμ Ρουαγιάλ του Τερπίνα.

Ζεστές ημέρες - κρύες νύχτες. Βοριάς που θερίζει κατερχόμενος απ'τη Βίγλα με τις μαγικές λευκές πίστες τον χειμώνα και το Ελβετικό πράσινο το καλοκαίρι. Αντικρύζεις τη Φλώρινα κατεβαίνοντας σαν από ελικόπτερο στον πυθμένα αρχαίας λίμνης, ζωγραφιά πολύχρωμη την Άνοιξη και τοπίο στην ομίχλη το Χειμώνα. Σκηνικό Αγγελόπουλου στο ποτάμι και σύγχρονη ραστώνη στα καφέ του.

Άνθρωποι ντόμπροι και καθαροί. Χοντρό λάμδα και δωρικό, φωνάζει Ελλάδα - Μακεδονία σε έναν τόπο ακριτικό όπου μνημεία και μνήμες μαρτυρούν την ιστορία, αρχαία, Βυζάντιο και Τουρκοκρατία.

Βαλκανικός αχταρμάς με γοητεία ιδιαίτερη. Τύχη ή ατυχία να ζει κανείς στη

βορειοδυτική πινέζα του χάρτη, σ' ένα τριεθνές καχύποπτο μακριά από τη θάλασσα αλλά και τις εξελίξεις.

Εικόνες και θύμησες σε μια πόλη που αργοσβήνει. Εδώ αράξεις και αναπαύεσαι. Αναπολείς και νοσταλγείς το παρελθόν ναι, ελπίζοντας όμως σε ένα πολύ διαφορετικό μέλλον.

ΣΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΣ**Το δέντρο του μαέστρου**

Από βλαστάρι ονειρευόμουν να φτιάξω μεγάλα, γερά κλαδιά. Σαν των προγόνων μου που στέκουν παντού σε αυτήν την πόλη. Ήθελα πάνω μου να σκαρφαλώνουν τα παιδιά, να χτίζουν τις φωλιές τους τα πουλιά. Να ευωδιάζω και να κόβουν τα άνθη μου οι περαστικοί. Εμείς οι φλαμουριές είμαστε περήφανα και ρομαντικά δέντρα. Η μοίρα όμως μου επιφύλασσε ρόλο σκληρό και άχαρο. Από τότε που η πόλη μου τελεί υπό γερμανική κατοχή, έγινα όργανο στα χέρια των εκτελεστών.

Σήμερα κρεμάνε τον μαέστρο. Τον αγαπώ. Μου χαρίζει νότες κάθε απόγευμα από τον Αριστοτέλη. Με κοιτά για τελευταία φορά. Του ρίχνω ένα άνθος μπροστά στα πόδια του. Το κοιτά και δακρύζει. Θεέ μου, πως θα ήθελα να τρέξω. Μα είμαι ριζωμένη, ακίνητη εδώ. Περνάν την θηλιά στον λαιμό του. Κλαίει και τα άσπρα του μαλλιά ανεμίζουν. Το σκοινί αυτό πληγώνει την σάρκα μου κάθε φορά και πιο βαθιά. Φορά το ίδιο μπεζ κοστούμι. Τα μέλη του συσπώνται σα να διευθύνει άθελά του μια μακάβρια ορχήστρα. Το νιώθω να με τραντάζει και δεν αντέχω. Θέλω να σπάσω τα μέλη μου. Τώρα ησύχασε. Αντίο αγαπημένε!

Χρυσαλλίδα

Η σκιά της μπροστά κι αυτή την ακολουθεί. Μόλις πριν λίγο άφησε την στάση του λεωφορείου από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Παίρνει τον δρόμο για το σπίτι. Το νυχτερινό αεράκι ψίθυρος απαλός ανάμεσα στις φυλλωσιές. Τα κλαδιά τρίζουν σιγανά. Παντού χυμένη μυρωδιά υγρής γης. Φθινοπωριάζει. Σκέφτεται. Στη φέξη του το φεγγάρι και το μισό σχεδόν τόχουν καταπιεί σύννεφα λαίμαργα. Και βαριά. Το βρίσκει μυστηριακό απόψε. Παίρνει βαθιά ανάσα.

Όσο προχωρά τα δέντρα είναι πιο πυκνά, τα σπίτια πιο αραιά, ο φωτισμός ασθενικός. «Νομίζουμε πως διαλέγουμε εμείς τα μενού στη ζωή μας, αλλά στην πραγματικότητα μάλλον δε διαλέγουμε τίποτα. Ίσως να είναι όλα προαποφασισμένα κι εμείς, προσποιούμαστε πως κάνουμε επιλογές. Και μετά σου λένε ελεύθερη βούληση! Η ελεύθερη βούληση ενδέχεται να είναι αυταπάτη; Αν αληθεύει αυτό τότε η ζωή μας είναι πολύ σκοτεινή. Ναι! Ίσως πιο σκοτεινή και από την σκιά μου...»

Το κορίτσι περπατά με απρόθυμα βήματα. Παραμιλά και σκέφτεται. Που μας φτάσανε! Να ψάχνουμε στον αέρα για μια δουλειά. Όλα στον αέρα τα τίναξαν. Ποιοι; Ποιοι διάολοι αποφασίζουν για μας; Πόσο ανόητους νόμους κατεβάζουν; Και τι αποφάσεις παίρνουν θε μου! Μα πόσο παράφρονες μπορεί να είναι; Μήπως βρίσκομαι σε κρίση απελπισίας; Γελιέμαι; Ονειρεύομαι; Ζω; Για δε ζω; - Χρύσα...! Ακούγεται περίεργα αντρική φωνή. Ξέπνοη θαρρείς.

Αν δε ζω θα το ξέρω; Σίγουρα θα το ξέρουν οι άλλοι που θα ζουν. Όμως αν ζω, τότε ίσως φταίνε τα γονίδια που κουβαλώ. Πέσανε πολλά όσον αφορά τη σκέψη. Βγήκε πυκνή μάζα. Βασανιστική. Ευτυχώς με σώζει η έρευνα πάνω στην «πολιτιστική ανθρωπολογία» που με κάνει ν'αντέχω τα πραγματικά που συναντώ. Τώρα όμως νομίζω πως είναι αργά...» το κορίτσι ψάχνει στον σάκο ανοίγει το κινητό, βλέπει την ώρα έντεκα και πενήντα έξι «...για να επιλέξω μιαν άλλη ζωή. Όσο παράξενη και παρανοϊκή κι αν είναι η ζωή μου εδώ, αυτή

μου έχει προδιαγράψει ο φορέας γονιδίων που λέγεται Χρύσα.»

- Χρύσα...! ακούγεται πάλι η φωνή.

Η Χρύσα στρέφει το κεφάλι.

- Μπαμπά εσύ; Τι θέλεις πάλι; Δε σου πάω πως δεν φοβάμαι να πάω μόνη στο σπίτι...

- Είναι εδώ σκοτεινά παιδί μου και ερημικά και...

- Μπαμπά, σου τόπα χίλιες φορές... Δεν είμαι ακόμα το μικρό σου το Χρυσουλάκι, που έβαζε τα κοκαλάκια της στα μαλλιά σου και ξεκαρδιζόταν...

- ...και είναι πολύ επικίνδυνα παιδί μου. Τα πράγματα έχουν αγριέψει με την κρίση. Πόσα γίνονται κάθε τόσο γύρω μας. Δεν ακούς;

- Μπαμπά δεν πήρες χαμπάρι πόσο μεγάλωσα και μπορώ να τα βγάζω πέρα μόνη μου. Δεν κατάλαβες επί τέλους πως τελείωσα το σχολείο; Κι έκανα και τις σπουδές μου; Και τώρα βολοδέρνομαι για μια δουλειά; Περπατά πέντε- έξι σιωπηλά βήματα.

Όμως μπαμπά σε πήρα με τις φωνές. Είμαι χαμένη στις σκέψεις μου βλέπεις. Τζίφος και σήμερα! Δυο συνεντεύξεις, τόση ετοιμασία, τόσες ελπίδες, όνειρα... σκατά! Όλα στο διάολο! Σε τούτη τη χώρα με τέτοιους πολιτικούς και τέτοιους πολίτες... όλα ρημαδιό! Κι άντε εσύ κοπελιά, να ψάχνεις μέσα στα ρημαδιά για καμιά δουλειά. Βέβαια θα μου πεις, μήπως κι εσύ πολίτης δεν είσαι; Χμ. Σσσε!

Η Χρύσα ξεπέρασε τα τριάντα. Μέχρι τώρα σπούδαζε. Μάζεψε δυο πτυχία, ένα μεταπτυχιακό, τρεις ξένες γλώσσες προχωρά το διδακτορικό και τέλος πάντων μάζεψε πολλές γνώσεις και σε άλλα πεδία, πρωτεύσεις, άλλες κορνιζωμένες, άλλες σε συρτάρια παραχωμένες και άλλες, αναμνηστικές φωτογραφίες τελετών για την ικανοποίηση και την περηφάνια γονιών και συγγενών.

- Και τώρα τι κάνουμε μπαμπά;

Σιωπηλός ο μπαμπάς. Περπατά νευρικά με τη σκιά της να παιχνιδίζει γύρω τους.

- Βέβαια. Στα δύσκολα δε μιλάς. Και τώρα τι κάνουμε που πάω να σκάσω;

Που πάω στη μια συνέντευξη και μου λένε... γιατί έχεις πολλά πτυχία; Είναι ασύμφορα στην αμοιβή. Εμείς και με χωρίς αυτά μπορούμε να σε προσλάβουμε, αλλά με όρους δικούς μας. «Νόμιμους. Σύμφωνα με τα εργασιακά» Και μετά αρχίζουν να μου κατεβάζουν όλες τις πληγές των Φαραώ και πόσο δύσκολα περνούν οι Φαραώ μας. Αλλά για τα εργατικά θανατικά των δούλων των Φαραώ κουβέντα. Το τι εργατικό θανατικό με περιμένει, δεν το φαντάζεσαι! Βρε άντε από κει, Μεσαιωνασάκηδες! Τους βρόντηξα.

- Έτσι είναι Χρυσάλλιδα μου. Μικρή μου Χρυσάλλιδα. Όλα αυτά τα ξέρω...

- Πως με είπες; Χρυσάλλιδα; Χρόνια είχα να το ακούσω αυτό. Από τότε που... (τα φρύδια της κοντεύουν να ενωθούν) που αγαπούσα να ξεμοναχιάζομαι και να παίζω ώρες με τις κούκλες. Ωραία τότε. Τώρα τι γίνεται; Πάω στην άλλη συνέντευξη. Εκεί οι άνθρωποι δεν παίζονται! Οι όροι φωτογραφικοί. Τι κάνει νιάου-νιάου ανεβασμένο στα κεραμίδια; Το γιατί. Λέω στα σίγουρα. Α! Μπα! Τι τρελά μας λες; Χμ! «Σετ!» λέω και φεύγω.

Η Χρύσα χαλαρώνει τα βήματα και σταματά στη σιδερένια ξώπορτα. Ακουμπά με όλο το βάρος πάνω της. Η κούρασή της δεν κρύβεται. Το σπίτι στο βάθος παλιό, διώροφο, κατασκότεινο.

- Και η μαμά εξαφανισμένη. Σχεδόν εγκαταστημένη στο χωριό. Πάει, λέει, να βάλει λαχανόκηπο. Κι εγώ έχω αφόρητες μοναξιές απ'όλες τις πλευρές. Είμαι η Χρύσα η απογοητευμένη. Και τώρα άκου μπαμπά. Θα πρέπει να μπω εκεί μέσα, ν'ανάψω όλα τα φώτα να διώξω τα σκοτάδια και να βγω με τις αποσκευές μου για το εξωτερικό. Δε γίνεται αλλιώς. Και δεν είναι καθόλου εύκολο μπαμπά.

Η Χρύσα ανεβαίνει τρεχάτη τα σκαλιά για την βεράντα. Τρεχάτη και η σκιά της, που τσακίζεται στις άκρες των σκαλοπατιών σε κομμάτια. Σαν ακορντεόν. Αισθάνεται το βλέμμα του να την παρακολουθεί. Γνωρίζει και τις σκέψεις του για την Χρύσα του, την Χρυσάλλιδα. Βάζει το κλειδί στην κλειδαριά. Η φωνή του μέσα στο αυτί της. Ασυναίσθητα παραμερίζει τα μαλλιά της πίσω από αυτό. «Χρύσα, που σαν χρυσάλλιδα χώνεσαι στο κουκούλι σου και κλείνεσαι μέσα του. Μόνο εκεί μπορείς να βρεις δουλειά να δουλέψεις το μυαλό σου.

Να ετοιμάσεις τα μπαγκάζα σου, να ετοιμάσεις την ζωή σου. Να ετοιμάσεις το φευγιό σου.»

Οι πρώτες πρωινές ώρες κρέμονται ξεθεωμένες στους λεπτοδείκτες του χρόνου. Η πόρτα ανοίγει αργά στην εμφάνιση της Χρύσας. Αργά κλείνει πίσω της. Έχει δίπλα της την όρθια βαλίτσα ίσαμε την μέση της. Μπρος της ο δρόμος. Ερημιά. Βλέπει το σκοτεινό μέλλον της να κομματιάζεται μπροστά της με έναν περιέργο τρόπο εδώ κι εκεί. Έτσι ξαφνικά. Μπορούσε να διακρίνει τώρα την κρυστάλλινη διαφάνειά του. Σηκώνει τα μάτια της στον ουρανό. Ο βραδινός συννεφιασμένος ουρανός τώρα έχει καθαρίσει. Ξενύχτισε το φεγγάρι να την περιμένει γι'αυτές τις στιγμές της.

Το ότι θα μπορούσα να γνωρίζω το μέλλον και το πεπρωμένο, να τα δίνω ένα όνομα, να τα προσδιορίζω, μου φαινόταν μέχρι φες αδύνατον. Αυτή την στιγμή νιώθω σαν να ξανοίγεται μπροστά μου η θέαση ανυπολόγιστων κόσμων. Η προοπτική ενός ατέλειωτου σύμπαντος γεμάτου θαύματα.

Προσγειώνει τα μάτια της εκεί που σαν άγαλμα είχε αφήσει το βράδυ τον μπαμπά. Του φωνάζει με τρεμάμενη φωνή. Δυνατά. Να την ακούσει: «Το φευγιό μου στο εξωτερικό είναι προαποφασισμένο; Ή εγώ το αποφασίζω μπαμπά; Όμως θα πετάξω για το θαύμα.» Σιωπή.

Ο δρόμος πέρα από την εξώπορτα έρημος. Στην δεντροστοιχία τα φύλλα σειούνται. Προσπαθούν κάτι να της πουν; Φύλλα πεσμένα στην άκρη του δρόμου παρασύρονται σαν από κάποια νιοή. Ο μπαμπάς δεν την περιμένει.. Ούτε την σκιά του δεν άφησε. Μόνο μια παγωμάρα. Μα μήπως και χθες όσην ώρα περπατούσαν μαζί, φάνηκε καθόλου η σκιά του; Ανατρίχιασε. Η γνωστή ανατριχίλα χρόνια τώρα.

Μια χρυσαλλίδα στον αέρα πετά. Είναι η χρυσαλλίδα «Χρύσα η απογοητευμένη». Πετά σε μια αεροπορική θέση, μιας οικονομικής πτήσης για την Ευρώπη, την Αμερική, την Ασία... Γύρω της πετούν και άλλες χρυσαλλίδες στον αέρα. Είναι οι Χρυσαλλίδες Ειρήνη, Άννα, Δανάη, Δήμος, Σώτος... Γέμισε ο αέρας από χρυσαλλίδες. Μα ποιος τις βλέπει; Και ποιός τις ακούει;

Μια χρυσαλλίδα στον αέρα πετά. Είναι η χρυσαλλίδα «Χρύσα η απογοητευμένη» Πετά σε μια αεροπορική θέση, μιας έκτακτης πτήσης από την Ευρώπη για την Ελλάδα. Η προσγείωση στην Θεσσαλονίκη. Η μάσκα κρύβει το μισό της πρόσωπο. Περιμένει στην ουρά. Για θερμομέτρηση. Δίπλα της η όρθια βαλίτσα μέχρι την μέση της.

Που μας φτάσανε. Να πετάμε στον αέρα κυνηγημένοι από έναν ιό. Τους ξέφυγε ο ιός από το εργαστήρι. Λένε! Κι εμείς όλοι τι φταίμε; Ποιοι διάλογοι αποφασίζουν για μας; Τι αποφάσεις παίρνουν θε μου. Όμως πάλι και τι αποφάσεις δεν παίρνουν; Καλύτερα να έμενα στα σύννεφα. Γιατί με αναγκάζουν ν' αλλάξω την ζωή μου πάλι; Δεν μπορώ τώρα να προσποιηθώ ότι αλλάζω εγώ την ζωή μου. Δεν είναι επιλογή μου. Δεν έχω ελεύθερη βούληση τελικά...

Τελικά νομίζω ότι ούτε η πυκνή μάζα της σκέψης, ούτε τα γονίδια, ούτε η έρευνα στην «πολιτιστική ανθρωπολογία» με σώζει. Το φευγιό μου στο εξωτερικό ήταν προαποφασισμένο; Ή εγώ το αποφάσισα μαμά; Και τώρα την επιστροφή μου; Εγώ την αποφάσισα; Ή....

Καταπίνει αυτά και πολλά άλλα. Επί τέλους! Τελειώνει εδώ η αγωνία της για το μαγικό εισιτήριο της επιστροφής από τον μαγικό κόσμο του πρωτόγνωρου σύμπαντος της Ευρώπης. Όλα τα θαύματά του τα αφήνει πίσω. Μια έγνοια έχει μόνο.

Η μαμά. Πως θα την βρω; Πως θα είναι; Με μάσκα; Με αναπνευστήρα; Θα με αφήσουν να την δω; Να την αγκαλιάσω; Αυτήν έχω μόνη πολύτιμη στην ζωή μου. Η γλυκούλα μου. Έκανε λαχανόκηπο στο χωριό. Έκανε και πολλή οικονομία. Για να με δει επιτυχημένη στην ζωή μου. Ευτυχισμένη. Εξασφαλισμένη. Ποιος μπορεί να το αλλάξει αυτό; Κανείς και με καμία δύναμη. Όμως υπάρχει ο ιός. Τριγυρνά εφιαλτικά ανάμεσά μας. Σήμερα είναι αυτός. Χθες ήταν η κρίση. Με τρομάζουν τα παιδιά που θα γεννηθούν από αυτούς...

Βγαίνει έξω από το αεροδρόμιο. Την φυσά ο αέρας της Θεσσαλονίκης. Κανένας δεν την περιμένει. Ούτε ο μπαμπάς. Μπαίνει στο ταξί.

Για το ΑΧΕΠΑ παρακαλώ.

ΤΣΩΚΛΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ

Το χωριό μου

Ενώ όλοι οι συμμαθητές μου τα καλοκαίρια πήγαιναν στη θάλασσα εγώ, ήθελα δεν ήθελα, πήγαινα στο βουνό με τους γονείς μου. Βλέπετε, η μητέρα μου κατάγεται από το Σκλήθρο Φλωρίνης. Εκεί, βρίσκεται όλη η οικογένειά της. Έχει δύο αδέρφια και μία αδερφή, τον θείο Χρήστο, τον θείο Κώστα και την θεία Γαρυφαλλιά. Πάντα μέναμε στου θείου Χρήστου το σπίτι, γιατί αυτό ήταν και το πατρικό. Δόξα τω Θεώ υπήρχαν πολλά ξαδέρφια. Ο θείος Κώστας είχε δύο αγόρια, η θεία Γαρυφαλλιά είχε δύο κορίτσια και δύο αγόρια, ο θείος Χρήστος είχε δύο αγόρια και ένα κορίτσι. Στην Αθήνα όπου ζούσαμε, δεν είχαμε καθόλου συγγενείς. Κατά έναν τρόπο ήταν ωραία να βρισκόμαστε όλα τα ξαδέρφια μαζί και να κάνουμε ζαβολιές. Το πιο ωραίο στο Σκλήθρο, ήταν η γιορτή της πατάτας, που γινόταν κάθε χρόνο, τον Ιούλιο.

Το Σκλήθρο ήταν και είναι ονομαστό για την πατάτα του. Είναι η πιο νόστιμη πατάτα που έχεις φάει ποτέ. Δεν χόρταινες. Πατάτες τηγανιτές, πατάτες βραστές, πατάτες κοκκινάτες, όπως έλεγε και ο πατέρας μου. Όταν γυρίζαμε στην Αθήνα, μας δίναν και δύο τσουβάλια. Η γιορτή κρατούσε τρεις ημέρες. Την πρώτη ημέρα γινόντουσαν διάφορα αθλήματα. Ένα που θυμάμαι πιο πολύ και γελάω, ήταν το «ποιος γάιδαρος ή γαιδούρα θα τρέξει πιο γρήγορα να βγει πρώτος». Μαζευόμασταν, λοιπόν, όλο το χωριό, να δούμε το μεγάλο θέαμα. Ο ξάδερφός μου ο Νικολής πήγε με τον γάιδαρο του, όλοι οι άλλοι είχαν γαιδούρες. Λοιπόν, καταλαβαίνετε, τι έγινε ο γάιδαρος του Νικολή. Κυνηγούσε τις γαιδούρες. Το θέαμα σπαρταριστό και, τελικά, κέρδισε. Επίσης, πηγαίνανε και στην Αγία Παρασκευή, που ήταν επάνω στο βουνό. Το Σκλήθρο είναι στη μέση και γύρω-γύρω είναι όλο βουνά. Ο ήλιος ανατέλλει στις δέκα η ώρα το πρωί.

Οι τρεις γοργόνες της γειτονιάς, όπως της έλεγε ο μπαμπάς, η μαμά μου, η αδερφή της η Γαρυφαλλιά και η νύφη της η Μαρία πιάστηκαν αγκαζέ να ανέβουν στο βουνό να προσκυνήσουν στην Αγία Παρασκευή. Όταν γύρισαν

σπίτι άρχισαν να καθαρίζουν πατάτες. Πολλές πατάτες. Το έθιμο ήτανε η κάθε γυναίκα να μαγειρέψει ένα φαΐ με κύριο συστατικό την πατάτα και μετά φέρνανε τα πιάτα και τα βάζαν έξω από το σχολείο σε τραπεζάκια για να φάνε όλοι όσοι ήρθαν στη γιορτή. Η φαντασία τους ξεπερνούσε και τους καλύτερους μάγειρες. Το καλύτερο πιάτο, ασφαλώς, έπαιρνε και ένα βραβείο. Έτσι, οι δύο αδερφούλες και η νύφη τους μαζευτήκανε να φτιάξουν την δική τους δημιουργία. Εκείνον τον μήνα ερχόντουσαν και πολλοί ξενιτεμένοι. Έτσι πολλές φορές συναντιόμασταν με ανθρώπους που γνώριζα από τον Καναδά, όπου εγώ κατοικούσα, όταν μεγάλωσα.

Μία χρονιά, ο ξάδερφός μου ο Νικόλης ήταν και πρόεδρος του χωριού. Αυτή η χρονιά θα μου μείνει αξέχαστη, γιατί ήταν και η τελευταία που ήμουν εκεί με τους γονείς μου. Η μητέρα μου, επέμενε ότι ήθελε να δει τα αδέρφια της για τελευταία φορά, γιατί κόντευαν τα ογδόντα. Ο μπαμπάς έλεγε θα πεθάνει στον δρόμο, η μαμά έκλαιγε και εγώ δεν ήξερα τι να κάνω. Τελικά, ο μπαμπάς πείστηκε. Πήραμε το τρένο από την Αθήνα και βρεθήκαμε στο χωριό, για τη γιορτή της πατάτας. Ο μπαμπάς σιγά-σιγά συνήθισε την απλή ζωή του χωριού. Σηκωνόταν πρωί πρωί με τον θείο Χρήστο, καθόντουσαν στην αυλή και πίναν το ουζάκι τους με ελίτσες, ντοματίτσες και ό,τι άλλο έβγαζε ο θείος από τον κήπο. Αργότερα, κάνανε μία βόλτα και συνάντησαν τον γαμπρό, τον θείο Πεντίκη. Όλοι τον φώναζαν με το επίθετο του και έτσι ήταν δύσκολο για εμένα να κρατήσω το μικρό του όνομα. Ο θείος, πάντα καθόταν έξω από ένα καφενείο κοντά στο σπίτι του, με το ένα πόδι πάνω στο άλλο και το τσιπουράκι του στο χέρι, σαν να μας έλεγε «΄γεια σας». Έτσι και οι τρεις μαζί συνέχισαν να πίνουν. Με πρόεδρο ανιψιό όλοι καθόμασταν μπροστά μπροστά. Τα τραπέζια, το ένα δίπλα στο άλλο, τα ποτά δεν σταματούσαν, τα φαγητά δεν έπαυαν να πηγαινοέρχονται. Το απόγευμα αρχινούσε με παραδοσιακούς χορούς. Χορευτικοί όμιλοι με ωραίες ενδυμασίες. Μετά είχαν ζωντανή ορχήστρα και σηκώνονταν όλοι να χορέψουν. Όλα γινόντουσαν στην αυλή του σχολείου. Έτσι είχαμε αρκετό χώρο για χορό, για τραπέζια και για φαγητά.

Και ήρθε η τρίτη και τελευταία ημέρα. Όλοι ετοιμαστήκαμε. Οι γυναίκες φύγανε πρώτες για να πάνε τα φαγητά. Μόλις φύγανε, μαύρισε ο ουρανός. Τα σύννεφα κατέβηκαν τόσο χαμηλά που δεν έβλεπες ίσαμε τα βουνά. Όλοι στενοχωρηθήκαμε, γιατί θα χαλούσε όλη η ετοιμασία της τελευταίας βραδιάς, που ήτανε και η πιο σπουδαία. Τότε, ο θεός Χρήστος βγήκε έξω. Κοίταξε δεξιά, κοίταξε αριστερά, κοίταξε πάνω, κοίταξε κάτω «σε περίπου είκοσι λεπτά θα καθαρίσουν όλα και θα βγει ο ήλιος», είπε με σιγουριά. Κανείς δεν τον πίστεψε και όλοι φύγαν μέσα στη βροχή. Εγώ όμως, για κάποιον λόγο, είχα πολλή εμπιστοσύνη στα λόγια του. Από παλιά, ό,τι έλεγε γινόταν. Έτσι έμεινα μαζί του, εγώ και ο θεός Χρήστος. Πράγματι, σε είκοσι λεπτά ακριβώς βγήκε ο ήλιος και ξεκινήσαμε πάλι για το σχολείο. Τα είχαν μαζέψει όλα και τώρα τα ξανά έβγαζαν έξω. Στρώνανε τραπέζια και βάζανε φαγητά. Βοηθήσαμε κι εμείς, με τις καρέκλες. Όταν όλα ήταν έτοιμα, άρχισε το γλέντι. Από την πόρτα του σχολείου, είδαμε να μπαίνουν τα άλογα με κάρτα στολισμένα και φορτωμένα με σακούλες γεμάτα πατάτες. Όλοι τρέξαν να πάρουνε από μία σακούλα. Πήγα και εγώ. Σήμερα, η σακούλα αυτή, έχει ξεχωριστή θέση μέσα στην καρδιά μου.

Μετά άρχισαν οι παραδοσιακοί χοροί. Τόσα χρώματα δεν είχα ξαναδεί. Τέτοια λεβεντιά, όταν χόρευαν τα ποντιακά, με έκαναν να ανατριχιάσω. Όταν τελειώσανε, όλοι σηκωθήκαμε και χειροκροτήσαμε. Μετά πήραμε τα πιάτα μας και πήγαμε να τα γεμίσουμε με όλες αυτές τις λιχουδιές. Τα ξαδέρφια, τώρα πια είχαν και παιδιά. Ήταν αρκετά μεγάλα και όλοι μαζί σηκωθήκαμε να χορέψουμε. Η μόνη που δε χόρεψε ήταν η θεία Γαρυφαλλιά, γιατί είχε χάσει πρόσφατα τον μικρό της γιο από ατύχημα. Έτσι δεν είχαμε όλη την οικογένεια, όπως πριν. Οι ηλικιωμένοι δεν σηκωθήκανε να χορέψουν. Λάθος. Η μάνα μου και η θεία μου η Μαρία σηκωθήκανε. Το βάζουν αυτές κάτω; Τι εβδομήντα χρονών τι ογδόντα, τα πόδια τους κρατούσαν γερά. Μου αρέσει ο χορός πάρα πολύ και δεν άφησα και εγώ ούτε ένα χώρο να χαθεί, γιατί είχα μάθει όλους τους τοπικούς χορούς από μικρή. Ο μπαμπάς καθισμένος, με κοιτούσε και χαμογελούσε με καμάρι. Όταν πήγα να καθίσω, μου λέει «καλά

πού έμαθες να χορεύεις τόσο ωραία τα ποντιακά, «μπράβο Αλέξη», έτσι με φώναζε ο μπαμπάς, Αλέξη. Σήμερα, η οικογένεια των Μαναβήδων αυξήθηκε, με παιδιά, εγγόνια και δισέγγονα. Ωστόσο, από εκείνη την γενιά, μόνον η θεία Γαρυφαλλιά έμεινε. Και η θεία Μαρία, η γυναίκα του θείου Χρήστου. Κι αυτή σε βαθιά γεράματα. Αναρωτιέμαι, ενίοτε, αν θυμούνται τα παλιά.

Μπαμπά, μαμά, αν με ακούτε, από εκεί που βρίσκεστε, σας ζητώ συγγνώμη για όλη τη φασαρία που έκανα, γιατί δεν ήθελα να πηγαίνω στο χωριό, καθώς δεν είχε τουαλέτες, όπως τις ήθελα και άλλα πολλά. Έκανα την Αθηναία, δεν ήξερα τι έχανα. Θυμάμαι, που έβαζα τον μπαμπά να τρέχει την τελευταία στιγμή στα μαγαζιά, μήπως και βρει το κάθε παντελόνι που μπορεί να μου άρεσε, μήπως και με δελεάσει, ας πούμε, με αυτό. Κι αν δεν έβρισκε αυτό που ήθελα, τότε έβαζε τη μάνα μου να μου κονταίνει τα φουστάνια, όσο ήθελα, όσο επίτασσε δηλαδή η αθηναϊκή μόδα. Εξάλλου, δεν ένοιαζαν τα κουτσομπολιά, ας έλεγαν ότι ήθελαν. Το δίχως άλλο, κουβαλούσα συνήθως και μια έξτρα βαλίτσα, γεμάτη χαρτί υγείας.

Αχ, να ξανά ζούσα εκείνα τα χρόνια. Με όλα τα ξαδέρφια μαζί, με τα διάφορα παιχνίδια που σχεδιάζαμε μόνοι μας, όπως για παράδειγμα, να ανεβούμε το βουνό ως επάνω στη «μαύρη πέτρα» και να κυνηγάμε τα ζώα για να παίξουμε. Να βγαίνει γιαγιά με τα ζεστά κουλουράκια της και ο παππούς να μας κόβει τα αγγουράκια από τον μπαξέ του. Εμείς, να σκαρφαλώνουμε στα δέντρα, ακόμη και να κοιτάζουμε τα φίδια από ψηλά. Τίποτα δεν φοβόμασταν. Τα αγόρια, κάθε Κυριακή να κάθονται στη γέφυρα και να περιμένουν να περάσουν τα κορίτσια για να τα πειράξουν. Πόσες φορές με κάναν μούσκεμα, πόσες φορές μου πέταξαν στα μαλλιά κάτι που δεν ξεκολλούσε με τίποτα και αναγκαζόταν η μαμά να μου κόβει τα μαλλιά μου και εγώ ΤΣΥΡΙΖΑ, «δεν ξανά έρχομαι στο Σκλήθρο, μάνα», έλεγα. Και όμως. Τώρα, θα 'δινα τα πάντα, να ήμουν στη φετινή γιορτή της πατάτας.

ΛΙΘΟΞΟΪΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

Σπαστά μαρτυριακά

Είμαι ένα σπίτι, ένα όρθιο ερείπιο. Τα πατώματά μου, αντέχουν ακόμα τα βήματα των ανθρώπων. Οι τοίχοι, συντηρημένοι πια, δεν έχουν χάσει το αποτύπωμα της μαρτυρίας. Από Ρωμαίους, Οθωμανούς, Βούλγαρους και Μακεδόνες. Και λίγο Γερμανούς, μέχρι και Γάλλους. Τα αστικά δράματα που παίχτηκαν πίσω από τις όψεις των παραπετασμάτων. Σκαμμένα υπόγεια, με φυτεμένα πιθάρια. Βιασμένα πιθάρια από τους κατακτητές. Και κάθε τόσο επικλήσεις. Να δίδουν οι θεοί έρωτα και προστασία.

Οξύμωρο σχήμα

«Ο καφές σας να γλυκός γλυκός σας κι εσάς;». «Σκέτος» του είπε. Δίχως να συνοδεύσει την επεξήγηση με παρομοίωση. Η παρουσία της στο καφενείο, ανάμεσα σε τόσους άντρες, ήταν βέβαια, από μόνη της, ένα οξύμωρο σχήμα. Την πλησίασε με τον δίσκο, με κινήσεις αργές, το βλέμμα του ήταν καρφωμένο στον καφέ. Όταν ύστερα τον άφησε μπροστά της, είχε χάσει το λάγνο χαμόγελό του, εντελώς σερβιτορικά «δύο ευρώ» της είπε, όσο κι αν προτιμούσε να της πει «κερασμένο». Οι υπόλοιποι θαμώνες συνέχιζαν να χάσκουν προς το μέρος μας, «το παίζει δύσκολη», συμφωνούσαν, αφήνοντας τα τσιγάρα τους στο σταχτοδοχείο και φυσώντας τον καπνό, σαν να διώχνουν από μέσα τους τις αμαρτίες τους. Ο καφετζής, με σήκωσε από το τραπέζι, υπάκουσε στο «κράτησε τα ρέστα» και με βύθισε στην τσέπη του. Καλύτερα. Κυριολεκτικά, καλύτερα. Από το σκοτάδι και το κουδούνισμα των άλλων οβολών, δεν έβλεπα και δεν άκουγα άλλες κυριολεκτικές μεταφορές και παρομοιώσεις.

ΠΙΤΟΣΚΑ ΛΙΛΙΑΝ

Κάτω από τη λάμψη του φεγγαριού

- Αγάπη μου ήρθες

Άργησες πολύ αλλά δεν πειράζει.

Εγώ, εδώ είμαι. Σε περίμενα.

Ένα φιλί, μόνο ένα φιλί, απαλό, μην σε τρομάξω.

Τραγουδάω μέσα μου ή απ'έξω μου, δεν ξέρω.

Κάθισε λίγο, να τελειώσω το μαγείρεμα, φτιάχνω το αγαπημένο σου: μακαρόνια με κιμά. Στον κιμά για πρώτη φορά έβαλα κανέλα, μήπως σου αρέσει περισσότερο.

Με φτιάχνει να ψάχνω την τελειότητα των γεύσεων στη δική σου πραγματικότητα.

Πάρε με αγκαλιά. Σε φιλώ, επιτέλους φιλώ αυτά τα χείλη, πόσο μου έλειψαν, αλλά να, είσαι εδώ, ξέρω με αγαπάς και φοβήθηκες για μένα με αυτόν τον εγκλεισμό, την καραντίνα και θέλεις να είσαι κοντά μου, δίπλα μου. Να ζήσω ό,τι δεν έζησα, να αγγίξω ό,τι δεν άγγιξα, να νιώσω ό,τι λαχτάρησα.

Έλα, σου ετοίμασα το μπάνιο σου, έβγαλα τις πετσέτες πολυτελείας για να σκουπιστείς. Πρώτη φορά ήρθες στο σπίτι μου και δεν ξέρω πώς να σε περιποιηθώ.

Εσύ και εγώ, σε ένα κλειστό χώρο, χωρίς να φοβόμαστε, χωρίς να κρυβόμαστε, να αφεθώ στις αισθήσεις μου.

Κρασί, τι κρασί, κόκκινο ή άσπρο, τα καλά κρυστάλλινα ποτήρια έβγαλα. Α, μην ξεχάσω τα κεριά, τόσα κεριά με άρωμα βανίλιας και εγώ τα έχω να κάθονται άπραγα, έφτασε η ώρα τους. Όλα θα τα ανάψω, να βλέπω τις σκιές μας στους τοίχους να τρεμοπαίζουν και να ευωδιάζουν όλο τον χώρο. Να βλέπουμε τη λάμψη του φεγγαριού από το παράθυρο.

Και με μία μυστική συνεύρεση, να βυθιστώ στην ψυχή σου, να βρεθώ στο θρόνο που έχεις στην καρδιά σου και να καθίσω, εγώ εκεί, για πάντα.

Να δω στα μάτια σου και στο χαμόγελό σου την αποδοχή.

Στα λευκά σεντόνια να αποκτήσω, ό,τι δεν απόκτησα.

Χτυπάει ένα καμπανάκι δυνατά και ακούγεται μία φωνή:

- Κλείνουν τα φώτα, όλοι οι τρόφιμοι να βρίσκονται στα κρεβάτια τους.

Θα περάσει ο ελεγκτής νυκτός...

Παντού σκοτάδι.

Κόλαση σε ημερήσια διατάξη

Περπατούσε σκυφτός και έσερνε το δεξί του πόδι. Μόρφαζε από τον πόνο αλλά συνέχιζε να τριγυρνάει σε αυτή την μικρή πόλη. Είχε εμμονή, τον χειμώνα να περπατάει στα πεζοδρόμια που τα έβλεπε ο ήλιος και το καλοκαίρι σε αυτά που είχαν πυκνή σκιά. Τον έβλεπες να διασχίζει απότομα τους δρόμους και να κάθεται κάτω από τις φλαμουριές, να ανασαίνει την ευωδία τους. Το όνομά του το είχε ξεχάσει και ο ίδιος, γιατί όλοι τον φώναζαν «ο ήρωας». Ναι ήρωας μεν αλλά τόσο φτωχός, με το ζόρι επιβίωνε από μια μικρή σύνταξη για τον τραυματισμό του στον πόλεμο της Κορέας. Εκτός από τη σύνταξη, του έχουν μείνει και οι εφιάλτες.

Κάθε βράδυ τα ίδια όνειρα, τα ίδια... τα ίδια... παιδιά σφαγμένα, γυναίκες βιασμένες, χωριά ολόκληρα να καίγονται, συμπολεμιστές ακρωτηριασμένοι... Αυτός ο σοβαρός τραυματισμός του, που τον σουβλίζει κάθε μέρα, κάθε λεπτό και δεν τον αφήνει να ανασάνει, όμως τον έσωσε κιόλας από την πλήρη αφάνισή του. Το χαμένο του πόδι τον έφερε ξανά πίσω στην πόλη του τη Φλώρινα, στο πατρικό του σπίτι.

Εκεί κάθε μέρα βλέπει την πρώτη του αγάπη να ζει με έναν άλλον, στο απέναντι μπαλκόνι και καταφέρνει και της ξεκλέβει ματιές. Πριν φύγει για τον πόλεμο αντάλλαξαν όρκους που κανείς δεν κράτησε. Δεν θέλησε έτσι κουσουρλής να της δεσμεύσει τη ζωή και συνεχίζει μόνο να την κοιτάζει.

Καμιά φορά με κάνα φίλο πάει σε ένα μαγαζί με πεταλουδίτσες της νύχτας στην είσοδο της πόλης και εκεί μπουχτίζει έρωτα και νιώθει ολόκληρος σα να μη του λείπει τίποτα. Και όταν γυρνάει χορτασμένος αναρωτιέται αν μπορούσε να γυρίσει το χρόνο πίσω και να είχε αποφασίσει να μην πάει σε εκείνη την κόλαση, γιατί τελικά κόλαση έχει γίνει η ζωή του.

Βαρύς Φλωρινιώτης

Ο φόβος κι ο τρόμος των ζωντανών. Αυτό ήταν ο παππούς. Βαρύς Φλωρινιώτης. Βαρύς σαν τους χειμώνες της πόλης. Δύσκολος. Σε πάγωνε με ένα βλέμμα. Αέρας απ'τη Βίγλα. Με ρίζες, ωστόσο, από την άλλη Πόλη. «Από την Πρίγκηπο», διευκρίνιζε ο ίδιος με την μπάσα φωνή του, τις ελάχιστες φορές που μιλούσε για τον εαυτό του. Έδενε όμως καλύτερα με τη νέα του πατρίδα. Ομιχλώδης και απρόβλεπτος στις διαθέσεις. Σταράτος και τσεκουράτος στα λόγια. Δίκαιος, χωρίς να χαρίζεται σε κανέναν, στις πράξεις. Φλώρινα κυλούσε στις φλέβες του. Χωρίς αμφιβολία.

Ψηλόλιγνος, γαλανομάτης με γκριζο πυκνό μαλλί. Πάντοτε καλοντυμένος. Κοστούμι στις εξόδους. Πιζάμες και ρόμπα καρό στο σπίτι. Μιλούσε γαλλικά. Κυρίως με την αδερφή του, όταν ερχόταν από την Αθήνα τα καλοκαίρια. Αυτή τον πείραζε άφοβα: «Βαρύς Φλωρινιώτης έχεις γίνει πια αδερφέ, ένα μ'αυτόν τον τόπο» αφήνοντας να αιωρείται κάτι σαν μομφή, που όμως ηχούσε σαν τίτλος τιμής στα αυτιάκια μου. «Βαρύς Φλωρινιώτης», επαναλάμβανα με δέος. Εκείνος άλλαζε θέμα απαντώντας της κάτι στα γαλλικά. Τα επέλεγε σπάνια και σκόπιμα. Δεν καταλαβαίναμε. Διέταζε πάντα στα ελληνικά. Καταλαβαίναμε. Έβριζε τακτικά στα τουρκικά. Μαντεύαμε.

Πολλά πολλά δεν είχε με τους γείτονες. Τα τυπικά μονολεκτικά. Καλημέρα, καλησπέρα. Τις ελάχιστες φορές που τύχαινε να διανθίσει τον χαιρετισμό του με χαμόγελο ή με κανένα «τι κάνετε στο σπίτι όλα καλά» έπεφταν βροχή οι προγνώσεις: «Στις καλές του ο Αρίσταρχος. Ελαφρύ χειμώνα θα έχουμε φέτος» ή «Σίγουρα ο φούρνος του Μιχάλη θα γκρεμίσει». Γιος και νύφη, οι γονείς μου, τον σέβονταν και δεν του έφερναν αντιρρήσεις. Η γιαγιά, άγιος άνθρωπος, τον λάτρευε παρά τις παραξενιές του. Η αδερφή μου κι εγώ απολαμβάναμε ένα ιδιαίτερο καθεστώς ευνοϊκής μεταχείρισης. Δεν μας είχε μαλώσει ποτέ, μας έπαιρνε από το νηπιαγωγείο, μας αγόραζε το πρώτο παγωτό του καλοκαιριού, μας έλεγε ιστορίες και παραμύθια. Ήμασταν

τα «κοτσοπόλια» του, τα χαϊδεμένα του. Όλα τα άλλα παιδιά, ακόμα και τα υπόλοιπα εγγόνια του, τα αποκαλούσε τζαναμπέτικα ή μπάσταρδα. Ωστόσο, ποτέ δεν καταχραστήκαμε την ασυλία που απολαμβάναμε. Δεν τον φοβόμασταν, τον υπολογίζαμε. Νιώθαμε τον αέρα της δύναμης που απέννεε. Την αύρα του, που ήταν φωτεινή για μας αλλά και αδιαπέραστη συνάμα. Την παρουσία του που ήταν κυρίαρχη ακόμα κι όταν απουσίαζε: «Μην πειράζετε το τρανζίστορ του παππού». «Ανοιξτε να φύγει η μυρωδιά του τηγανητού ψαριού, γιατί όπου να 'ναι έρχεται ο παππούς». «Ποιος πήρε το μαξιλαράκι από την πολυθρόνα του παππού». «Έχουμε παστουρμά για το τσιπουράκι του παππού;»

Στο τραπέζι διατηρούσε συγκεκριμένο τελετουργικό. Αυτός σέρβριε το κρασί. Σε καθημερινή βάση. Από το καλύτερο βαρέλι της πόλης κάθε χρονιά. Όλοι οι παραγωγοί φίλοι του. Ήξερε ποιο ξίνισε, ποιο προσπάθησαν να σώσουν με σταφίδα, ποιο ήταν το γνήσιο νέκταρ. Οι πρώτες γουλιές πάντα μαζί με κάποιο τουρσί για την όρεξη ή «τσούσκες», όταν ο καιρός και το φαγητό τις «σήκωναν». Η γιαγιά και η μάνα μου ξεκινούσαν το φαγητό μόνον αφού ο ίδιος αποφαινόταν, με την πρώτη μπουκιά, «μέτριο», «καλό» ή «αφερίμ», κατά περίπτωση. Μετά το γεύμα κάπνιζε. Άραζε στην πολυθρόνα, μισόκλεινε τα μάτια και άναβε τσιγάρο. Σέρτικο, άφιλτρο. Το απολάμβανε σαν να ήταν διαφορετικό από τα υπόλοιπα της ημέρας. Συντροφιά με το τρανζιστοράκι του. Και ήθελε ησυχία. Απαγόρευση κυκλοφορίας μέσα στο σπίτι εκείνη την ώρα. Η γιαγιά του έριχνε στα πόδια πλεκτή κουβερτούλα. Δικό της δημιούργημα. Με τσιγκελάκι. «Δεν τη θέλω. Δεν κρυώνω» γκρίνιαζε πάντα. Έτσι από γρουσουζιά. Ωστόσο την κρατούσε. Όταν τον μισοσέπαιρνε ο ύπνος, η γιαγιά φρόντιζε να ρίξει το ίδιο πάντα σύνθημα. «Άντε Αρίστο. Πήγαινε να ξαπλώσεις. Θα την κάψεις με το τσιγάρο την κουβέρτα. Έβγαλα τα μάτια μου να την φτιάξω». Μετά από την τρίτη ή τέταρτη νύξη, σηκωνόταν μουρμουρίζοντας κάτι για το «σίμισιλε» ή για το σόι της γιαγιάς. Της πετούσε την κουβερτούλα λέγοντας «πάρε και την πατσαβούρα, τι μου την έριξες» και αποσυρόταν στο δωμάτιό του.

Ένα απομεσήμερο, λίγους μήνες πριν μας αφήσει η γιαγιά, η κουβερτούλα δεν τη γλίτωσε. Ο παππούς μισοκοιμισμένος ακούμπησε την καύτρα πάνω της. Η μυρωδιά του καμένου μαλλιού έφερε πανικό. Το πλεκτό μπήκε βιαστικά κάτω από τη βρύση για να σταματήσει η συμφορά εκεί. Η γιαγιά ύψωσε φωνή. Για πρώτη φορά. Ο παππούς από την άλλη εξαπέλυε κεραυνούς στην τουρκική, που τράνταζαν συθέμελα το σπίτι. Αυτό που καταλάβαμε - το φώναξε και στα ελληνικά - ήταν πως δεν ήθελε να ξαναδεί εκείνη την παλιοπατσαβούρα στα μάτια του. Λες και αυτή έφταιγε. Η καφετί τρύπα που έχασκε πλέον στη μέση της πράσινης κουβερτούλας, δεν άφηνε καμιά αμφιβολία πως η διαταγή του ήταν αμετάκλητη. Και πράγματι. Τις μέρες που ακολούθησαν κανείς δεν ξαναέκανε λόγο για το συμβάν. Ο παππούς καθόταν ξεσκεπάστος στην πολυθρόνα, παρόλο που για τον Φλεβάρη της Φλώρινας το καλοριφέρ είναι πάντα λίγο. Η γιαγιά πειστωμένη δεν του ξαναέριξε κανένα από τα πλεκτά της στα γόνατα. Τον κοιτούσε σηκώνοντας και τα δυο της φρύδια σαν να περίμενε να της το ζητήσει. Δεν το έκανε.

Έτσι ανασηκωμένα μου φάνηκαν τα φρύδια της, όταν της άφηνα και τον τελευταίο μου ασπασμό λίγο καιρό αργότερα. Έφυγε ξαφνικά. Παγωνιά στο σπίτι. Κι ας ήταν αρχές καλοκαιριού. Ο παππούς αμίλητος. Σφιγμένα χείλη. Δεν τον πέτυχα να κλαίει. Στα σαράντα της κόσμος πολύς στο μεγάλο σαλόνι. Συγγενείς, φίλοι, γείτονες. Όλοι εκεί. Εκτός απ'τον παππού. Άφαντος. Όλα τα άλλα όπως έπρεπε. Καφέδες, κονιάκ, κουλουράκια, πίτες που άρεσαν στη μακαρίτισσα. Λόγια παρηγοριάς. Χαιρόμουν όταν έβλεπα κάποιον από αυτούς να βουρκώνει για τη γιαγιά μου. Παραμόνευα να τους δω να υποφέρουν ακόμα περισσότερο. Όπως στην κηδεία. Αδημονούσα για το δάκρυ στα μάτια τους.

«Έλα γρήγορα να δεις. Δε φαντάζεσαι τι κάνει ο παππούς» άκουσα την αδερφή μου να φωνάζει δίπλα μου. Τον φαντάστηκα με μιας να κλαίει, να σπαράζει επιτέλους κι αυτός. Έτρεξα πίσω της με κρυφή προσμονή. Από τη μισάνοιχτη πόρτα του δωματίου του τον είδαμε. Καθόταν στην άκρη του κρεβατιού. Στη μεριά της γιαγιάς. Φορούσε τα ματογυάλια της, όπως τα

έλεγε. Με τη μεγάλη βελόνα, τη σακοράφα και με μια πράσινη μάλλινη κλωστή έραβε την καμένη «πατσαβούρα». Είχε βάλει και τη δαχτυλήθρα της στον παράμεσο. Τσιμπούσε αργά. Δάγκωνε τα χείλη του σε κάθε τσίμπημα. Λες και τρυπιόταν. Τραβούσε τη βελόνα με προσοχή. Χαριτωμένα. Όχι άγαρμπα ή νευρικά. Προσπαθούσε με τρυφερότητα να γιατρέψει το κακό που είχε κάνει το τσιγάρο του εκεί. Να μπαλώσει το κενό. Στο εργόχειρο τουλάχιστον.

«Κρυώνει τελικά χωρίς την κουβερτούλα;», με ρώτησε η αδερφή μου. Δεν απάντησα. Κοίταξα το αλλόκοτο θέαμα. Ο παππούς με το εργόχειρο και απέναντι του η φωτογραφία της γιαγιάς στο κομοδίνο. Μου φάνηκε πως χαμογελούσε. Κάπως θριαμβευτικά. Ετοιμαζόμασταν να εισβάλουμε, να ζητήσουμε εξηγήσεις, να τον κάνουμε ίσως να νιώσει άβολα που τον πιάσαμε έτσι, όταν νιώσαμε τα χέρια της μαμάς στους ώμους μας. «Ο παππούς ράβει. Κοίτα αν δεν πιστεύεις». Εκείνη έφερε τον δείκτη μπροστά στο στόμα της. «Αφήστε τον», είπε σιγά. «Κάνει το δικό του μνημόσυνο στη γιαγιά». Κοιταχτήκαμε και την ακολουθήσαμε χωρίς να κατανοούμε τι είδους μνημόσυνο έκανε εκείνος ο βαρύς Φλωρινιώτης.

Ποίηση

AmberAlert

Πώς έγινε έτσι η πόλη μας;
Πού πήγε, πού εχάθη;
Πού `ναι οι αυλές, τα χρώματα,
οι θερινές κουβέντες;
Τ`ανθέμια, οι ρόδακες
πού κρύφτηκαν, πού πήγαν;
Του φεγγαριού η τροχιά,
του ήλιου η αχτίδα
πώς έσβησε σ` ανάστημα εργολάβου;
Πού είναι τ` ασπρίσματα,
της γειτονιάς το κάλεσμα
για ζύμωμα στη σκάφη;
Τ` αρώματα του γιασεμιού,
οι ήχοι της καντάδας
μες της νυχτιάς τη σιγαλιά
κοιμήθηκαν για πάντα;
Ο τοίχος που φυλούσαμε
μαθαίνοντας προπαίδεια;
Τις πόρτες τις αρχοντικές,
τα ξύλινα παντζούρια,
πού να τα αναζητήσω;
Οι λεύκες μας, οι φλαμουριές
στους δρόμους απουσιάζουν.
Πού είν` τα κεραμιδάκια μας;
Οι δρόμοι με τις μπίλιες;
Τουριριέν τουρ ματόρ
τσιστοπιστοκάν κι αζγκόρνα

στη γωνία,
πολιτείες και χωριά
στο χώμα χαραγμένα;

Σπαράγματα του χτες,
κουφάρια μιας ιστορίας
που κάθομαι και λέω
σαν παραμύθι νά 'τανε
σε μαθητές που με κοιτούν
γεμάτοι απορία:
- Προ Χριστού ήτανε, κυρία;

Τα φλωρινιώτικα

Φανάρια έβαλαν
στην Νικολάου Χάσου
τα βήματά μας να ρυθμίζουνε
μην ξεστρατίσουμε
στην λεωφόρο της μοναξιάς μας.

Κατεβαίνοντας τη Σίνη Κοντογούρη
κοιτάχτηκα αν φόραγα παπούτσια.
Τέτοια αίσθηση παντόφλας
μου έδωσε η διαδρομή
που από τα γεννοφάσκια μου
- μη πω από κοιλιάς -
μισό αιώνα τώρα σεργιανίζω.

Το έκοψαν τελικά
το δέντρο που πεθαίναμε
μπροστά στην Εθνική.
Δεν άντεξε φαίνεται
τόσο μέταλλο συρραπτικού
να κουβαλάει.

Κανόνια πολέμου, δώρο βασιλικό,
δοκός ισορροπίας στην πλατεία
για παιδικούς ακροβατισμούς
και πολιτικούς συνάμα.

Κόκκινες πιπεριές στεφάνι
και φασόλια ταβά για κόλλυβα
αποτίω φόρο τιμής
στις οροφές αυτοκινήτων
που σφαγιάστηκαν
εν μέσω χειμερίας νάρκης
από σπαθιά κρυστάλλων επιδρομών

Μοίρες 60 Βόρεια

Τείχη μπροστά μου γυάλινα με θέα τον παράδεισο
προκλητικά μου δείχνουν την απώλεια.
Σκάλα του αέρα μου δίνει τα πατήματα
ισορροπώντας τάχα στα πρέπει και στα μη.
Ανοίγω την μπουκαπόρτα για περιπολία
νούμερο γερμανικό.
Άχνη των ημερών περίσσια πασπάλισε

τον κάμπο των ερώτων.
Γεύομαι με το δάκτυλο μian ορτανσία.
Πικρός στα μάτια ο λιγνίτης
που είναι, βέβαια, μια λύση,
σύνθημα γραμμένο σε γκρεμισμένο τοίχο.

Βαδίζω στον επόμενο παράλληλο,
Μοίρες 60 Βόρεια.
Άβατος, Άφατος, Άρσις, Πτώσις και άλλες 56.
Κοχύλια φιλντισένια με κόκκινες στέγες
ανοίγουν πόρτες διάπλατες στην απορία.
Σκοτάδι φωτίζει τα παράθυρα καρδιάς
Χτισμένης σε σώμα χάρτινο.
Διαβάζω στο εξώφυλλο
«Πωλείται καβούκι ανήλιο για ανασφαλείς».

Φύλλα κερασιάς χαϊδεύουν το μπαλκόνι
κόκκινα φιλήματα ανεξίτηλα
σημάδια στο τσιμέντο.
Στην πινακίδα με άσπρα γράμματα
«Οδός Αλλού» διαβάζω.
Έφτασα ακροβατώντας στο όνειρό μου.

ΡΟΜΠΗ ΠΕΓΚΥ

Γυναίκα σύνορο

Γυναίκα ξαπλωμένη στο χώμα του φθινοπώρου,
νωχελικά μετρά τα βιαστικά καλοκαίρια,
με πάντα ένα αγέρι θυμαρίσιο.
Σε φύλλα μαβιά τώρα αγγίζει τον χρόνο.

Έρχεται κι άλλος λευκός χειμώνας·
απ' αυτούς που μένουν καιρό.
Πάλι το σινιάκι θα χάσει τα σπίτια
Και θα σκεπάσει ό,τι ο ήλιος πρόδωσε.
Λιωμένα συναισθήματα,
γλιστρούν στα παγωμένα πεζοδρόμια·
πέφτουν, βρέχονται...
κρύσταλλα γίνονται ξανά.

Μακριά από ιώδιο·
μόνα νερά, αυτά του ποταμού
που την κόβει στη μέση.
Γέφυρα μεγάλη, μικρό γεφύρι κι εναλλάξ.
Από τη μια η φύση, αληθινή.
Από την άλλη φενάκη, αυτή του ανθρώπου.

Σαν καλλιτέχνηδα που λέγεται πως είναι,
ρουφά οξυγόνο-έμπνευση
και γεννά προσδοκίες, μετέωρες.
Τις αφήνει ν'ακροβατούν
στο αόρατο σχοινί του συνόρου.
Ένα σύνορο από μόνη της
Ένα σύνορο και μόνη της.

Ξαπλωμένη στο πράσινο της άνοιξης
 με απομεινάρια ονείρων· άρωμα θαλασσί.
 Σηκώνεται. Ξυπόλητη περπατά.
 Κόβει ένα φύλλο φλαμουριάς
 με πάνω του τραγουδι χάλκινο.
 Σκύβει στην ακροποταμιά.
 Ταξίδι - στοίχημα στο νου...
 Αν δεν πνιγεί η πιρόγα της
 ως που η ματιά της φτάνει,
 τότε κι η ελπίδα θα ζει.

Γυναίκα σύνορο.
 Όμορφη κάτω απ'την μεγάλη ιτιά.
 εκεί, στο δεύτερο στενό γεφύρι.
 Ανάμεσα σε αλήθεια και φενάκη.
 Με μια εποχή να καιροφυλακτεί.

Ώρα δεν δείχνουν τα ρολόγια...

Ένα πνιγμένο αχ...

Σαν άγγιγμα που πάει να γίνει λέξη.
 Βλέμμα λίγο πριν τη βροχή.
 Κουράστηκες.

Έλα να κάτσουμε εδώ στην άκρη του δρόμου.
 Φρεσκοψημένο ψωμί, αχνιστό μυρίζει...
 Θ' άνοιξε ο φούρνος στη γωνία. Μήπως πείνασες;

Κοίτα! Ένα χελιδόνι. Πού πάει στο καταχείμωνο κι αυτό;
 Δώς του δυο ψίχουλα. Παγωμένα φτερά. Πόσο θ' αντέξει...

Αγκάλιασε με. Φυσάει πολύ.
Σκόνη έφερε. Να βρούμε μια σκούπα.
Αγαπώ την καθαριότητα.

Θα μπω στ' άσπρο ποτάμι να πλυθώ.
Κάπως μικρό μου μοιάζει.
Καλά εσύ... ως και τα ρυάκια, ποτάμια ορμητικά τα λες!
Δίψασα. Νερό μια χούφτα, μέταλλο. Θεες λίγο;

Έλα να χτίσουμε έναν πύργο μ' αυτά τα γκρίζα βότσαλα...
Γυάλισε η κορφή, ασήμισε. Ίσα με το Θεό έφτασε...

Σεισμός! Ένας σωρός τα βότσαλα.
Μη φοβάσαι. Είσαι ασφαλής.
Πάω να δω τι έγινε. Μείνε δώ και θα έρθω να σε πάρω.

Ρωγμές. Χαλάσματα.
Έδωσα το χέρι μου μες στα συντρίμια.

Γύρισα.
Το μπαλκόνι μου εκεί,
κρεμασμένο τώρα στο βαθύ άπειρο μπλέ.

Το άγγιγμα έγινε αχ,
η βροχή το έπνιξε.
Το πνιγμένο αχ κι εγώ.

Κόσμος μαζεύτηκε στη στρογγυλή πλατεία... σα γιορτή .
Από το μπλε μου μετρώ , εγώ και το πνιγμένο αχ...

Κάποιος λείπει...

Έλα ξανά

Έλα.

Έλα γιατί, βουβάθηκαν οι μουσικές.

Καήκαν οι χορδές, κιτρίνισαν τα πλήκτρα.

Σκέβρωσαν τα δάχτυλά μου αναζητώντας το τραγούδι της φωνής σου.

Έλα γιατί, άδειασαν όλοι οι δρόμοι.

Ερήμωσαν τα σκαλιά αποζητώντας τα αέρινα βήματά σου

κι έμειναν τα δικά μου σιδερένια χωρίς τον δικό σου χορό.

Έλα γιατί, τα φώτα είναι σκοτεινά

και κάθε κερί που ανάβω καίει και λιώνει στα σωθικά μου.

Έλα γιατί, κάθε εικόνα αόρατη χωρίς τη δική σου μορφή.

Έλα σε ικετεύω, έλα.

Έλα γιατί, τυφλώθηκα μη βλέποντας τα μάτια σου...

Παιδί κρυμμένο στη ρυτίδα

Κρατάω σφιχτά ένα άγγιγμα στην τσέπη κι αφήνω μια λέξη φυλακισμένη στους κάλυκες της γλώσσας μου να διαλέγει γεύση.

Κοιτάζω κατάματα τα σύννεφα. Έρχεται βροχή.

Έχουμε περπατήσει πολύ. Καθίσαμε τώρα, στην άκρη του γκρεμού με τα πόδια κρεμασμένα στο κενό. Χάσκει το τίποτα· κρύα μυρωδιά.

Ένα χελιδόني σκίζει με τα κοκαλωμένα του φτερά τον παγερό αέρα, που τσακίζει τα γυμνά δέντρα και κρυσταλλώνει το δέρμα.

Δεν σ'αγκαλιάζω, έτσι για να συνηθίζεις...

Σκονισμένα ρούχα και μαλλιά.

Κοίτα εκεί κάτω. Το ποτάμι που άλλοτε έπλενε η μάνα τη φλοκάτη που κυλιόσουν με παιχνίδια κι όνειρα, δεν ξεπλένει πια, ούτε ξεδιψά. Τα βότσαλά του κολλημένα στην παγωμένη λάσπη μοιάζουν με τα κλειδωμένα σου τραγούδια. Μήνες από υγρές νότες που σπάζουν την σιωπή του αύριου.

Λίγο πιο εκεί, στο ανοιχτό θέατρο, κόσμος πολυς στήνει χορό.

Πηδάς και τρέχεις. Δίνεις το χέρι σου, πρωτοστατείς.

Μένω να κοιτάζω πίσω από τα πλεγμένα μου κάγκελα τον μετέωρο σου χορό.

Φοβάμαι για σένα.

Βγάζω από την τσέπη μου το φυλαγμένο άγγιγμα, χαϊδεύω το τέλος μου στ' απαλά του μαλλιά.

Γλυκόπικρο ένα αχ, ξεφεύγει από τη γλώσσα μου, λεύτερο πια. Να 'ρθει ομπρέλα σου, γιατί... ήρθε η βροχή...

Σημεία Ζωής

(24 χαϊκού)

Κοιμήσου χαρά,
εγώ κι άμα ξυπνήσεις,
αλλού σεργιανώ...

Άγουρες ρόγες
μα ονειρεύεσαι κρασί,
κέρνα μια γουλιά.

Ηλιοστάλαχτη,
κοίτα μια νύχτα ήρθε,
αλλάζει η ζωή.

Χάρισε μου το,
το μαύρο το παλτό σου
να, βγήκε ο ήλιος.

Να σε κλειδωνα,
στης ψυχής μου τον κήπο
που 'ναι άνοιξη.

Ξημερώματα,
παγκάκι στη θάλασσα
ψαθάκι μόνο.

Σ' ένα ξωκκλήσι,
φώλιασε χελιδόνι
κι ήρθες άνοιξη.

Φεγγάρι σταχύ,
μνήμησ φουστάνι μακρύ,
φοράς απόψε.

Σ' ονειρεύτηκα,
σ' ανθισμένη κερασιά
με χείλη κόκκινα.

Πάλι θα βρέχει,
ξέχνα την ομπρέλα σου
κι έλα να με βρεις.

Δειλό πρωινό,
 πότε ξανά θ' ανθίσεις
 ηλιοτρόπουδα...

Λιόγερμα είναι,
 ξύπνα, ξέρω σ' αρέσουν
 οι δύσεις της γης.

Αριστούργημα,
 δίπλα στην ανάσα σου
 το δικό μου φως.

Ψιθυρίσματα
 κι εγώ θαρρείς ακούω
 ψυχής ποιήματα.

Μια λίγη νύχτα
 κι έγειρε το λιοτρόπι
 πλάτη στο Θεό.

Δεντρί κρυμμένο,
 την καταγιίδα έχασες
 και τώρα θα διψάς.

Σκιαγμένος ήλιος,
 χιόνι στο χώμα
 και δε λέει να βγει.

Κρυφή παγίδα,
 ποιός ήθελες να σου πει
 μην πέσεις μέσα;

Μακριά η ζωή σου
 απ' αυτό που ήθελες,
 μα να εμμένεις.

Μπαλόνια κρύβω
 κάτω απ' το κρεβάτι σου
 ονειρόστατα.

Με παιδιού νότες
 κιθάρα ξεκούρδιστη
 η αλήθεια γελά.

Κουρασμένη μα,
 πρόφτασα και μια φωτιά
 στον ήλιο ανάβω.

Ακροβάτης γης,
 τ' όνομά μου Άνθρωπος
 νούμερο μηδέν...

Στ' αύριο του χτες
 να τον φιλάς τον ήλιο.
 Νωρίς νυχτώνει...

"...Πού να μαζεύεις τα χίλια κομματάκια του κάθε ανθρώπου..." Γ. Σεφέρης

Μια αστεία σαΐτα

Αύρα μελαγχολική με τυλίγει.
Ίσως λίγη δική μου,
μα σίγουρα πιο πολλή δική σου
κι αυτών, των περαστικών.
Συνταξιδιώτες σε πέλαγο βουβό.
Τρύπιο σκαρί η μοναξιά
με σημαία ένα χαμόγελο ντεμοντέ,
αυτό της ψευτιάς.
Ό,τι κραγιόνι και να του βάλεις
εν συντομία θα 'ναι χάλια,
κι εκτενέστερα... ασύγκριτα χάλια.

Είπα κι εγώ να πετάξω ένα αστεϊάκι,
σα μικρή χάρτινη σαΐτα,
κι έπεσε μέσα σε κουβαδάκι με αρμυρό νερό.
Δικό σου ήταν το ξέρω...
Το 'χεις για να καταβρέχεις τους πύργους
και τις πολεμίστρες στο κάστρο σου.
Τα θέλεις όλα τέλεια.
Θες στο διαγωνισμό το πρώτο βραβείο.
Σοκολατάκια τυλιγμένα σε φύλλα μέντας.
Θα 'ναι με γεύση μέντα δηλαδή;
Να μου το πεις ή να κεράσεις... αν σου περισσέψει κανένα!

Μα, εν μέσω κρίσης και ψευδαισθήσης,
πού σχήμα γέλιου;
Κρυμμένο σε πορτοφόλι,

μαζί με τις φωτό από “καλύτερα χρόνια”

και τα μετρημένα ευρώ.

Άμα γεμίσει το πορτοφολάκι, ίσως να σκάσει και το χειλάκι!

Και σου τα ’λεγα.

Κι επέμενα. Για πολύ καιρό...

Και χάθηκε η σαΐτα μου σε μάτια από λιγνίτη.

Λευκάδι

Σκάει ξηρό χορτάρι
Στο κέντρο Λευκαδι μοναχό
Υψώνεται
Λεπτή σκιά αφήνει
Στου τυράννου
Το χάλκινο παλάτι
Βαρύ στέλνει εκτελεστή
Το Λευκαδι στα κάρβουνα να ρίξει
Σεληνόφως λούζει το τσεκούρι
Σφύριγμα γδούπος σιωπή
Σαν πέφτει ο κορμός
Στου ψεύτικου βασιλιά το σβέρκο.

Φύλλα απάτητα

Μ' ένα συγγνώμη,
διαλυθηκες σε βραδυνό αγέρα.
Τα ρόδινα σ' αγαπώ
κιτρίνησαν,
πέφτουν στην άσφαλτο.
Σα γαρύφαλλα,
που ρίχνουν σε φέρετρο,
από μαόνι,
κίβδυλοι χαμογελαστοί άνθρωποι.

Πλούσιοι ζητιάνοι

Ένας ψίθυρος
μου `πε σ' αγαπώ.
Κοίταξα πίσω,
σ' είδα να μου τραβάς το μανίκι.
Ζητιάνευες ψίχουλα αγάπης.
Κρυστάλινη θάλασσα
τρικύμιζε μέσα σου.
Πήρα τα χέρια σου.
Τα φίλησα να με ζεστάνουν.
Τα κρατώ.
Τρέμω μην φύγεις
Μην μείνω στον χιονιά.

Αιφνιδιασμός

Ιτιά κλαίουσα στον Σακουλέβα
βάφεται με τα χρώματα του δειλινού.
Βαθύ κόκκινο μπροντώ
σα σταγόνες από κρασί μπρούσκο
λαμπυρίζει στα κλαδιά της.
Μια βροντή κεραυνού παντελώς απρόσμενα
προσπαθεί να ταράξει τη συγχορδία των χρωμάτων.
- Γκολ!!! φωνάζει ο Κωστάκης από την αλάνα
θρύψαλα ο ρομαντισμός στην ατμόσφαιρα.
Η Φλώρινα το σουύρουπο δίπλα στο ποτάμι
κράμα γαλήνης, ομορφιάς και παιδικής ζωντάνιας
- Κώστα, σπίτι γρήγορα
Ας είναι, ας πάει κι ο ρομαντισμός...
Αξίζουν ίσως περισσότερο στη βόλτα μου
τα ξαφνικά και αναπάντεχα της φύσης και των ανθρώπων της.

Lymeric

Ήταν μια γριά κοντή
Με μύτη χοντρή και γαμψή
Έσερνε το πόδι ηχηρά
Και βογκούσε δυνατά
Η γριά γερακομύτα
Που έφτιαχνε ωραία πίτα.

Πέρασε από δω κι ο Φώτης
Νοικοκύρης αλλά πότης
Έχει το κρασί για φίλο

Σέρνει κι ένα μαύρο σκύλο,
Ο μπεκρούλιακας ο Φώτης.

Ο μικρός μας γαιΐδαράκος
Είν' κι ο πρώτος φιλαράκος
Μα όταν φόρτωμα σιμώνει
Τότε είναι που πεισιμώνει
Ο παλιοκατεργαράκος.

Χαικού

Κλάμα γοερό
Μάνας ορφανεμένης,
Θαύματα φέρνει.

Γκριζος ποντικός
Με γάτα στο κατόπι
Τύχη άτυχη.

Άψογος κύριος
Μικρούλες κυνηγάει
Ήθος αστικών.

Θείος οργασμός
Απόλυτη συνθήκη,
Θανάτου λήθη.

Ακατάπαυστη
κι απόλυτη πλήξη,
θα φανεί κανείς;

(Πάθους ορισμός)
Ρεβανί με παγωτό
ή μήπως σκέτο;
Λαγνεία γεύσης.

Σαν πέφτει η νύχτα,
Λάγνες ατραπούς περνώ.
Ήμαρτον πάτερ!!!

Ξενύχτι σκληρό,
έμπνευση καρτερώντας
Θείος τοκετός.

Ήρωσ αφανής,
ποιήματα σκαρώνει.
Δόξα χαμένη.

Ψυχή παιδιού
χαροκαμένης μάνας,
Θεό με κάνει.

Γυναίκας πρόσωπο
Βαθιά σκαμμένο
Ψυχή στεγνή.

Γυναίκα μόνη
Κλάμα που σπαράζει
Άδεια αγκαλιά.

Εδώ

Εδώ στο χάλκινο πεδίο της μάχης
πέσανε πολλοί,
δικοί μας κι απ΄τους άλλους,
κλάψτε κατά βούληση
Εδώ στον μεθυσμένο κάμπο του Λυγκέα
κάθε ανατολή
πάντα θρηνεί μια δύση
κι η εκδίκηση των Διόσκουρων καλά κρατεί
Εδώ στο βυθισμένο λεκανοπέδιο
του Βαρνούντα και του Βέρνου,
γεννήθηκα πριν γεννηθώ
κι επέστρεψα για να μάθω
Εδώ στην πλακόστρωτη οδό
της επανάληψης
ανάμεσα σε συντρίμια νεοκλασσικά
κάθε μέρα η καρδιά επιλέγει να επιμένει αγάπη
Εδώ στο διασταυρούμενο πέρασμα
κρατούν τα όρια μιας ζώνης
που πολλοί επιμένουν να την βλέπουν γκρι
μα το αληθινό χρώμα της λίγοι βλέπουν
Εδώ στον ακίνητο χειμώνα
χάσου να ξαναβρεθείς
μη φοβηθείς
το μονοπάτι θα σε βρει, δες το ποτάμι ακόμα ρέει
Εδώ στο λευκό τοπίο
υπάρχουν κόκκινοι καρποί
κρεμασμένοι στα μπαλκόνια,

η καψαϊκίνη ρυθμίζει τον πυρετό της νύχτας
 Εδώ στη σκηνή του Αγγελόπουλου
 δεν παίζει κανείς,
 η κλακέτα έκλεισε
 κι όμως το Διεθνές ενδιαφέρον παραμένει

Οι Κυριακές

Έχουν τη φωνή του Χόρν
 Βουλιάζουν σε ξεχειλωμένες πολυθρόνες
 Λένε παραμύθια στο αύριο για το χτες
 Μπαλώνουν πρόχειρα τα κενά της καθημερινής
 Διπλωματικά μας σπρώχνουν
 Να δεχτούμε μία ακόμα Δευτέρα
 Παιζουν με τους λεπτοδείκτες
 Πνίγουν τα χρέη στη φοντανιέρα
 Φωτίζουν ανακριτικά τον νιπτήρα
 Είσαι έτοιμος;

Ανήκουμ

Προσκυνώ όλες τις τριανταφυλλιές
 Που άναρχα φυτρώνουν σε ξένες αυλές
 Κι εύχομαι να ρθει η μέρα
 Καθένας να λάβει
 Το χώμα που του ανήκει

Πρωτομαγιά

Καθόμουν στο γρασίδι και χάζεα τον ουρανό
 Πρωτομαγιά κι η άνοιξη παρούσα
 Τα σύννεφα πλησίαζαν ολοένα πιο πολύ
 Ενώνονταν αργά και ρυθμικά

Σαπουνάδες μιας αιθέριας μπανιέρας
Κι ενώ φαινότανε η καταγίδα πως θα ρθει
Αδυνατούσα το θέαμα να εγκαταλείψω
Έμεινα εκεί
Βράχηκα ως το κόκκαλο
Η ευτυχία της ψευδαίσθησης
Προφήτεψε την ουσία

ΣΑΒΒΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ**Αγγελικές σειρήνες**

Είναι μια πόλη ορεινή
 Που κατοικούν και ανασταίνονται
 Μικροί Άγγελοι
 Σε κάτι σπηλιές θα τους βρεις
 Να ψάλουν μελωδίες
 Σειρηνικές
 Μα σαν κατέβουν στις πλατιές
 Τον κόσμο γαληνεύουν
 Τον σταυρό ψηλά κρατάνε
 Όλους μας φυλάνε
 Και σαν βρεθείς
 Στα στενάκια, τα ερωτικά
 Το φεγγάρι θα ακουμπήσεις
 Στο λέω ειλικρινά

Ενδιάμεσα

Μετακομίσαμε
 στο σπίτι της γιαγιάς,
 Χωρίς νερό και ρεύμα
 Μονάχα μια γλάστρα στην αυλή
 Να θυμίζει την αγάπη της
 Για τα λουλούδια
 Τα δέντρα
 Τα πουλιά
 Που ίσως λησμόνησαν κι αυτά
 Την ύπαρξη της

Την αγνή της την καρδιά
Τα μοσχομυριστά πρωινά της
Με τα φρέσκα αυγουλάκια της.
Πού να κείτεσαι τώρα
Αγαπημένη μου
Και πως είναι το πρόσωπο σου;
Χαμογελάς ακόμα;
Μου λείπεις πολύ
Ήταν όμορφα τότε
Ίσως και καλύτερα
Που δεν βλέπεις
Τα λουλούδια που μαράθηκαν
Τα πουλιά που έφυγαν
τα δέντρα που έγιναν
άνθρακας

ΠΙΤΟΣΚΑ ΛΙΛΙΑΝ**Η πόλη μου**

Εκεί που περπατάς κάτω από τη βροχή με μία ομπρέλα
 που νιώθεις τον ανοιξιάτικο αέρα με ευωδιές φλαμουριάς
 να χαϊδεύει το πρόσωπό σου
 και ζεις σαν μέσα σε γυάλινη μπάλα με χιονάνθρωπους τυλιγμένους
 σε νιφάδες χιονιού
 που βλέπεις τις διαδρομές των χρωμάτων στο βουνό
 εκεί που το καλοκαίρι ζει μέσα στη βαρυχειμωνιά
 που νιώθεις την ανάγκη να βάζεις ζακέτα τα καλοκαιρινά βραδιά
εκεί βρίσκεται η πόλη μου

Εκεί που το άναμμα της φωτιάς είναι μυστικιστική ιεροτελεστία και γιορτή μαζί
 που με μία καλημέρα κλαις ή γελάς
 που η θλίψη, ο φόβος, η χαρά χορεύουν λεβέντικα
 και οι διαθέσεις ψυχής ακολουθούν τρελό ρυθμό
 που φωνές παιδικές ακούγονται ακόμα στις γειτονιές
 και θέλεις να ξανανιώσεις παιδί
 εκεί δυνατές φιλίες χτίστηκαν αλλά και προδόθηκαν
 κι όπου συμφέροντα επικράτησαν
Εκεί βρίσκεται η πόλη μου

Εκεί που αναζητάς τους ψιθύρους των νεανικών πάρτι
 και περπατάς με τις σκιές των κρυφών ερώτων σου
 που ανταμώνεις και χάνεις τον έρωτα στα μονοπάτια του δάσους
 που με την καθημερινότητα λησμονείς όνειρα, σχέδια
 που ένοχες σιωπές τριγυρίζουν στα σοκάκια
 και ανομολόγητοι ανεκπλήρωτοι πόθοι παρέμειναν
 να στοιχειώνουν τα φθινοπωρινά τοπία

εκεί που ενέργεια κατακλύζει ψυχές πονεμένες
από μεγάλες αναχωρήσεις και παντοτινές απουσίες
τιμωρημένες από την ίδια τη ζωή
εκεί που οι μυρωδιές είναι ψημένες κόκκινες πιπεριές, καμένες ζμπρέγκες,
κεφτέδες με κρεμμύδι και τσίκνα από κερμπάπια

Εκεί βρίσκεται η πόλη μου

Εκεί που ανοίγει η εξώπορτα και βήματα ακούς
που κλείνεις τα μάτια για να αφηθείς σε ένα βαθύ φιλί
που ανοίγεις τα μάτια σε ένα καινούργιο πρωινό
και αναζητάς το σώμα δίπλα σου
και όλοι μαζί γεμίζουμε έναν τεράστιο χώρο
που τόση φασαρία γίνεται γύρω σου
που νιώθεις να ασφυκτιάς
και θέλεις να μιλήσεις αλλά σωπαίνεις
που χαρούμενα πρόσωπα σου μιλούν και τραγουδούν μαζί
ξεκαρδίζεσαι με ό,τι κι αν λέγεται
εκεί που η καρδιά σου χτυπάει πια σε άλλα σώματα
και με τη σκάλα της ψυχής σου φτάνεις στα αστέρια

Εκεί είναι η πόλη μου

Εκεί έρχεται ένα πυκνό σύννεφο ομίχλης, τρυπώνεις σε μία νιφάδα χιονιού
στροβιλίζεσαι και χάνεσαι
που ταξιδεύει ο νους και η ψυχή σε απωθημένα και ανεκπλήρωτα
σε γενναίους συμβιβασμούς και αδιάκοπα ξενύχτια
σε αναζητήσεις της αλήθειας και των μορφών που δεν πρόλαβε να αγγίξει
και εκεί σαν κάτασπρο βαμβάκι ανάλαφρο με βελόνες ενδιάμεσα.

Ζεις τη δική σου πόλη

Σονέτο για Κώστα Καρωτάκη

Η αφόρητη πλήξη επανέρχεται
 Συχνά -πυκνά πια δεν βγαίνει μιλιά
 Χείλη μάτια υγρά λαμπυρίζουν κρυφά
 Συγκρατημένη θλίψη αχνοφαίνεται

Βαρετή ζωή χωρίς όνειρα ζούμε
 Οι μεγάλες προσδοκίες πουλήθηκαν
 Οι χλωμές μοίρες μας εναντιώθηκαν
 Αλήθεια, τι περιμέναμε να δούμε

Εγώ δεν τόλμησα, φοβήθηκα να βγω
 Δείλιασα μπροστά στις ζωής τα όρια
 Κοίτα, με την μπουνιά σπάω καρφιά

Τώρα παλεύω μια μικρή άκρη να βρω
 Σε μια σκληρή παγωμένη αγκαλιά
 Ψάχνω τη δύναμη να μπω σ' άλλη καρδιά.

Χαϊκού

Δυό σώματα
 Νιφάδες στροβιλίζουν
 Πάθος σκεπάζουν

Δεν σταματάνε
 Τώρα φωτιές πυρπολούν
 Ζωές κολάζουν

Σπάνε οι σιωπές
 Νύχτας σκιές πλανώνται
 Έρωτας ηχεί

Βάψε το ψέμα
 Με χρώματα απαλά
 ανυποψίαστα

ΒΑΓΔΑΚΛΗ ΣΟΦΙΑ**Στην πόλη μου**

Στην πόλη μου ήμουν δέντρο
Άνθιζα κόντρα στους καιρούς, κάρπιζα τους χειμώνες
Ξεμοναχιάζοντας το φως μέσα από το σινιάκι
Τα θραύσματα της άνοιξης μπηγόνταν στα κλαδιά μου
Οι καλοκαιρινές βροχές ξέπλεναν σκόνες - μνήμες

Οι ρίζες μου ανασήκωναν τις τσιμεντένιες πλάκες
Ξηλώνανε μεθοδικά αρμούς πεζοδρομίων
Και σκόνταφταν περαστικοί, μαζί κι οι εμμονές τους

Γινόμουν καταφύγιο τις νύχτες για σπουργίτια
Να τα κοιμίζει η αναπνοή των φεγγαριών του Αυγούστου

Στην πόλη μου ήμουν δέντρο
Καθρεφτιζόμουν στα νερά του ημίθεου Σακουλέβα
Με πότιζαν τα χρώματα τα μενεξιά του Τάκη
Κι οι άσπρες φλέβες δαίδαλοι στα έργα του Στερίκα

Άκουγα ρίμες ποιητών, τις δοκιμές του Μίμη
Είδα του Στέλιου τον τρελό να χάσκει στο γεφύρι
Τη Λίλιαν και τη Νανά τον Πέτρο και την Πέγκυ
Σε δευτερόλεπτα σιωπής που εγκυμονούσαν λέξεις

Στην πόλη μου ήμουν δέντρο
Οι ρίζες μου ασυγκράτητες ποτέ δε βρήκαν τέρμα
Ψαχούλευαν τα δύσκολα: πολέμους, πόνους, πείνες
Σκίρτησαν στον εμφύλιο, μαυρίσανε στο μίσος

Μα ριζοβόλησαν ξανά, χάραξαν μονοπάτια
Και μ'έβγαλαν σε θάλασσα μακριά από την πόλη

Τώρα καράβι είμαι πια
Σκαρί από το δέντρο

Πανιά έχω τα φύλλα του, εξάντα από τις ρίζες
Δίχτυα αχειροποίητα το σύμπαν καμπυλώνουν
Αφήνουνε στη χούφτα μου την πόλη σε κοχύλι
Το φέρνω πλάι στο αυτί, τα χάλκινα αντηχούνε
Και το κρεμώ ματόχαντρο, επάνω στο πηδάλι
έτσι για να ξορκίζονται τα μάγια των Σειρήνων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα έκδοση δεν θα είχε λάβει ποτέ σάρκα και οστά, όπως και η Ομάδα Δημιουργικής Γραφής της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας, αν δεν υπήρχαν οι καταπληκτικοί συνδημιουργοί που στήριξαν την ιδέα και συνεχίζουν να στηρίζουν έμπρακτα την κάθε ιδέα για τέχνη και δημιουργία. Το ίδιο ισχύει και για τα μέλη του Δ.Σ. της Λέσχης Πολιτισμού Φλώρινας. Με τον καθημερινό τους αγώνα, τα πολιτισμικά δρώμενα της Φλώρινας παραμένουν πλούσια κι ενεργά. Πολλές ευχαριστίες και στο Εφορευτικό Συμβούλιο της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Φλώρινας «Βασιλικής Πιτόσκα» και στην Προϊσταμένη Θ. Μοστάκη, που από την αρχή αγκάλιασαν το έργο μας και συνέδραμαν τα μέγιστα στην επίρρωση της απόπειράς μας για έκδοση. Τέλος, στις εκδόσεις Black Rows για το αισθητικό αποτέλεσμα.

Το βιβλίο Φλωρινανθοί εκδόθηκε σε 300 αντίτυπα, σελιδοποιήθηκε και εκτυπώθηκε από τις εκδόσεις Black Rows τον Νοέμβριο του 2020 για λογαριασμό της Δημόσιας Κεντρικής Βιβλιοθήκης Φλώρινας «ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΠΙΤΟΣΚΑ»